

ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

จากสถิติการประถมศึกษา 2533 กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความหมายของโรงเรียนประถมศึกษาไว้ 2 แบบ

แบบที่ 1 ขนาดของโรงเรียน 5 ขนาด ดังนี้

ขนาดเล็กมาก	ได้แก่	จำนวนนักเรียนน้อยกว่า	61 คน
ขนาดเล็ก	ได้แก่	จำนวนนักเรียนตั้งแต่	61-120 คน
ขนาดกลาง	ได้แก่	จำนวนนักเรียนตั้งแต่	121-300 คน
ขนาดใหญ่	ได้แก่	จำนวนนักเรียนตั้งแต่	301-720 คน
ขนาดใหญ่มาก	ได้แก่	จำนวนนักเรียนตั้งแต่	721 คนขึ้นไป

แบบที่ 2 ขนาดของโรงเรียน 7 ขนาด แบ่งตามข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการจัดตั้งงบประมาณปี 2538 ดังนี้

ขนาดที่ 1	ได้แก่	จำนวนนักเรียนน้อยกว่า	121 คน
ขนาดที่ 2	ได้แก่	จำนวนนักเรียนตั้งแต่	121-300 คน
ขนาดที่ 3	ได้แก่	จำนวนนักเรียนตั้งแต่	301-600 คน
ขนาดที่ 4	ได้แก่	จำนวนนักเรียนตั้งแต่	601-900 คน
ขนาดที่ 5	ได้แก่	จำนวนนักเรียนตั้งแต่	901-1200 คน
ขนาดที่ 6	ได้แก่	จำนวนนักเรียนตั้งแต่	1201-1500 คน
ขนาดที่ 7	ได้แก่	จำนวนนักเรียนตั้งแต่	1501 คนขึ้นไป

สำหรับงานวิจัยนี้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่มีนักเรียนน้อยกว่า 121 คน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ความหมายของแหล่งทรัพยากรท้องถิ่น

แหล่งทรัพยากรท้องถิ่น มาจากภาษาอังกฤษว่า Community Resources หรือ Local Resources ส่วนภาษาไทยนั้นเรียกได้หลายชื่อจะเรียกว่า แหล่งวิชาการในชุมชน หรือแหล่งวิชาการในชุมชน หรือแหล่งความรู้ในชุมชน มีนักวิชาการได้ให้ความหมาย ไว้ดังนี้

กูด (Good, 1973) ให้ความหมายว่า แหล่งวิชาการชุมชน หมายถึง สถาบัน และองค์การ
ต่างๆ บุคคลที่มีความสามารถในท้องถิ่น และวัตถุต่างๆในท้องถิ่น

สำหรับการวิจัยนี้แหล่งทรัพยากรท้องถิ่น หมายถึง องค์การต่างๆที่อยู่ในจังหวัดนครราชสีมาที่
สามารถจะให้การสนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ประเภทของแหล่งทรัพยากรท้องถิ่น

จากการศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก
เล็ก นักวิชาการหลายท่านได้กล่าว ดังนี้

ภิญโญ สาธร (2521) กล่าวว่า พึงระดมเลือกทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ ทั้งจากรัฐ ท้องถิ่น
เอกชน และผู้รับการศึกษา มาใช้ในการจัดการศึกษา หาวิธีจัดสรรทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยคำนึงถึง
ความเสมอภาคระหว่างท้องถิ่น และสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สมาน แสงมลิ (2528) กล่าวว่า ต้องระดมสรรพกำลังด้านต่าง ๆ ในหน่วยงานราชการ
กลุ่มชาวบ้าน และเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาให้มากขึ้น

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2529) กล่าวว่า องค์การพัฒนาเอกชนนั้นควรมีความใกล้ชิดกับสถาบัน
การศึกษามากกว่านี้

สุนน อมรวิวัฒน์ (2531) กล่าวว่า การพิจารณาการศึกษาไทยในอนาคตควรได้คำนึงถึงการ
เชื่อมโยงใน 7 ลักษณะด้วยกัน คือ ...การเชื่อมโยงแหล่งทรัพยากรของรัฐและเอกชน ซึ่งจะนำมาใช้
พยุงให้การศึกษากลับไปตามเป้าหมาย....

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2534) ยังได้กำหนดไว้ในนโยบายการจัดการ
ศึกษาพื้นฐานเพื่อปวงชน ไว้ดังนี้คือ พึงเร่งระดมสรรพกำลังทั้ง จากรัฐ เอกชน ท้องถิ่น และชุมชน

ปรีดา ศิริสวัสดิ์ (2535) กล่าวว่า รัฐไม่อาจตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่าง
เพียงพอ สถาบันและบุคคลภายนอกที่มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคมจึงได้อาสาสมัครเข้ามาจัดหาทรัพยากร
ต่าง ๆ

ประหัต จีระวาทพงษ์ (2520) จ่าเนกแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ในชุมชนไว้ดังนี้

1. บุคคล คือ ผู้ซึ่งมีความสามารถในด้านอาชีพต่างๆ
2. สถานที่ในชุมชน ที่เป็นสถานที่ตามธรรมชาติ ได้แก่ ดิน น้ำ ป่าไม้ กุ้งนา ภูเขา และสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ โรงเรียน วัด สมาคม ห้างสรรพสินค้า และโรงงาน
3. วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ สิ่งต่าง ๆ ที่สามารถดำเนินสื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีความหมาย
4. เครื่องมือเครื่องใช้ ได้แก่ วัตถุที่ทำหน้าที่เป็นผู้ผลิตสิ่งต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา
5. กิจกรรมของชุมชน ได้แก่ การละเล่นพื้นบ้าน งานประเพณีและพิธีต่าง ๆ

วิรุฬ ลิลาพฤกษ์ (2520) ได้แบ่งประเภทของแหล่งทรัพยากรท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ตัวอย่างและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวครูและนักเรียน ซึ่งอาจจะใช้เป็นสื่อการสอนได้ เช่น ขณะเดินทางมาโรงเรียนนักเรียนพบอุบัติเหตุรถชนกัน แล้วนำมาเล่าให้เพื่อน ฟังหน้าชั้น เป็นต้น
2. บุคคลเป็นสื่อการสอนที่มีประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคลในโรงเรียน หรือนอกโรงเรียนที่มีความรู้ในเรื่องที่ตนทำเป็นอย่างดี เช่น ผู้ปกครอง ชาวไร่ พ่อค้า เกษตรกร ทัศนศึกษา แพทย์ เป็นต้น
3. แหล่งวิชาการ เช่น สถาบัน สถานที่ต่างๆ ได้แก่ หน่วยงานของทางราชการ โรงงานต่าง ๆ โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ ที่ทำการไปรษณีย์ เป็นต้น
4. วัสดุได้เปล่าต่าง ๆ ที่ได้จากการขอหรือบริจาคจากองค์การ หน่วยงาน สถานทูต ธนาคาร บริษัท ห้างร้านต่าง ๆ เป็นต้น สถานที่เหล่านี้อาจมีวัสดุเหลือใช้ หรืองบประมาณส่วนหนึ่งที่จัดสรรไว้เพื่อการศึกษาโดยเฉพาะ โรงเรียนอาจจัดขอมานิจารณานำไปผลิตสื่อการสอนต่อไป

สุทิน เนียมพลับ (2522) จ่าเนกแหล่งทรัพยากรในชุมชนออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้ คือ

1. ทรัพยากรบุคคล ได้แก่
 - 1.1 ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญพิเศษ ได้แก่ บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะอาชีพที่ถนัด เช่น ช่างแกะสลัก ช่างเครื่องยนต์ ช่างปั้น เป็นต้น
 - 1.2 ผู้ปกครองที่มีความสามารถพิเศษ ข้าราชการต่าง ๆ
2. แหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ ได้แก่
 - สภาพทางภูมิศาสตร์ ภูเขา พืช สัตว์ป่า เป็นต้น
 - ลักษณะของหิน ดิน แร่ ที่มีค่าของมนุษย์ในท้องถิ่น เป็นต้น

- แม่น้ำ น้ำตก เป็นต้น
- 3. แหล่งทรัพยากรทางวัฒนธรรม ได้แก่
 - ชีวิตความเป็นอยู่ ประเพณีไทยท้องถิ่น
 - ชีวิตชาวภูไท ชาวกะเหรี่ยง ชาวเขา ชาวประมง เป็นต้น
- 4. แหล่งทรัพยากรทางสังคม ได้แก่
 - โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ
 - สภาตำบล สภาเทศบาล
 - สถานที่สำคัญทางราชการต่าง ๆ

ลัดดา ศุภปรีดี (2523) จำแนกประเภทแหล่งวิชาชุมชนในการเรียนการสอน ดังนี้

1. แหล่งวิชาการภายในโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียน อาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ ต้นไม้ ใบหญ้า แมลง ก้อนหิน ดิน ส่วนครัว ครู นักเรียน คนงาน ภารโรง โรงเรียน
2. บุคคลที่โรงเรียนเชิญมาเป็นวิทยากร เช่น ช่างนา ช่างประมง ช่างไม้ พ่อค้า ข้าราชการ ตำรวจ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ศึกษสงฆ์ บุรุษไปรษณีย์
3. แหล่งวิชาภายในชุมชนและนอกชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ เช่น สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ปุชนิยสถาน วัดอุโบสถ สถานที่ราชการ สถาบันทางศาสนา และพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น
4. กิจกรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี ได้แก่ ผลงานด้านศิลปะ สถาปัตยกรรม วรรณคดี ประเพณีพื้นบ้าน การละเล่นพื้นเมือง เป็นต้น

จรรยา เรืองมาลัย และคณะ (2523) ได้แบ่งแหล่งวิชาชุมชนตามลักษณะ ได้ดังนี้

1. สถานที่ประกอบไปด้วยโรงเรียน วิทยาลัย วัด ตลาด ร้านค้า สมาคม สถานีนามัส สถานีตำรวจ แม่น้ำ ลำคลอง ถนน ภูเขา โรงพยาบาล ที่ทำการไปรษณีย์ โรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นต้น
2. บุคคล แหล่งวิชาชุมชนเกี่ยวกับบุคคล เรียกว่าวิทยากร ได้แก่ ครู อาจารย์ นักเรียน พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตำรวจ เจ้าหน้าที่อนามัย พ่อค้า เกษตรกร ทัศนากร คนขับรถ นายอำเภอ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายกเทศมนตรี เป็นต้น
3. กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณีซึ่งชุมชนและโรงเรียนจัดขึ้น เช่น การทำบุญใส่บาตร เวียนเทียน การจัดนิทรรศการ การสาธิต การแสดงพื้นเมือง งานประเพณีในท้องถิ่น การศึกษานอกสถานที่ กิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ
4. วัสดุ เครื่องมือและเครื่องใช้ ได้แก่ วัสดุ เครื่องมือ และเครื่องใช้เกี่ยวกับสื่อการเรียน คือ หนังสือแบบเรียน นิตยสาร วารสาร เอกสาร แผนภูมิ ลูกโลก ของจริง ของจำลอง เทป

วิทยุ โทรทัศน์ เครื่องฉายภาพยนต์

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2532) จำแนกแหล่งทรัพยากรในชุมชนเป็น 3 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรบุคคล ในแต่ละท้องถิ่นจะประกอบด้วยบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความถนัดพิเศษในวิชาการต่าง ๆ อาชีพ ศาสนา วัฒนธรรม การปกครอง การสาธารณสุข เป็นต้น ทรัพยากรบุคคลอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1.1 วิทยากรท้องถิ่น ได้แก่ ผู้ที่มีถิ่นฐานบ้านเรือนและประกอบอาชีพ อยู่ในท้องถิ่น นั้น ได้แก่ ข้าราชการ พ่อค้า ช่างนา ช่างสวน ชาวไร่ พระสงฆ์ เป็นต้น

1.2 วิทยากรผู้มาเยี่ยม ได้แก่ บุคคลในท้องถิ่นอื่นที่มาเยี่ยมหรือเป็นแขกของชุมชน เป็นครั้งคราว ครูควรพิจารณาเชิญบุคคลเหล่านั้นมาเป็นวิทยากร ให้ความรู้แก่นักเรียนเป็นครั้งคราว เช่น ศึกษานิเทศก์ พัฒนาการ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง เป็นต้น

2. ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งครูสามารถนำมาใช้ ให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน โดยทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ถูกต้อง และซาบซึ้งในคุณค่าเหล่านั้น เช่น แม่น้ำ ลำคลอง อ่าวทะเล ป่าไม้ ภูเขา ดิน หิน แร่ น้ำตก พืช สัตว์ในท้องถิ่น เป็นต้น

3. ทรัพยากรสังคม หมายถึง สิ่งใด ๆ ที่สังคมสร้างขึ้นใช้ทุกประเภท เช่น เพื่อความรู้ความเข้าใจ ความสุข และความเพลิดเพลิน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียน การสอนและการอบรม ซึ่ง ได้แก่

3.1 ห้องสมุดประชาชน

3.2 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

3.3 วัด โบสถ์ และสุเหร่า

3.4 สมาคมต่าง ๆ

3.5 ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

3.6 สถานประกอบการต่าง ๆ

จากการศึกษาเกี่ยวกับประเภทของแหล่งทรัพยากรท้องถิ่นจากนักวิชาการ ดังที่กล่าวมาข้างต้น พอจะเป็นแนวทางในการแบ่งประเภทของแหล่งทรัพยากรท้องถิ่น ในการวิจัยนี้ได้เป็น 4 องค์กร คือ องค์กรรัฐบาล องค์กรเอกชน องค์กรศาสนา และองค์กรชาวบ้าน

สภาพทั่วไปของแหล่งทรัพยากรท้องถิ่นที่มาจากหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัดนครราชสีมา

องค์กรรัฐบาล

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายว่า องค์กร (Organ) หมายถึง ส่วนประกอบย่อยของหน่วยงานใหญ่ ทำหน้าที่สัมพันธ์กัน หรือขึ้นต่อกันและกัน

วิเศษ คลายนาทร (2530) ได้ให้ความหมายว่า องค์กร (Organization) หมายถึง กลุ่มคนซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างกันอย่างมีระเบียบแบบแผนและชัดเจน โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายว่า รัฐบาล หมายถึง องค์กรปกครองประเทศ คณะบุคคลที่ใช้อำนาจบริหารในการปกครอง

สำหรับการวิจัยนี้ องค์กรรัฐบาล หมายถึง หน่วยงานราชการต่างๆที่ปฏิบัติหน้าที่ภายในท้องถิ่น เช่น สำนักงานการศึกษา หน่วยงานการปกครอง และรวมถึงข้าราชการในหน่วยงานนั้น ในจังหวัดนครราชสีมา จากรายงานของสำนักงานจังหวัดนครราชสีมา แบ่งเป็น 15 หน่วยงาน ดังนี้ คือ

1. กระทรวงมหาดไทย ได้แก่ สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา ที่ทำการปกครองจังหวัดนครราชสีมา ที่ทำการอัยการจังหวัดนครราชสีมา ที่ทำการประจำศาลแขวงนครราชสีมา ที่ทำการอัยการประจำศาลคดีเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา ที่ทำการอัยการประจำศาลจังหวัดสีคิ้ว ที่ทำการอัยการประจำศาลจังหวัดบัวใหญ่ สำนักงานที่ดินจังหวัดนครราชสีมา ที่ทำการพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ที่ทำการประชาสัมพันธ์จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานแรงงานจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัดนครราชสีมา ที่ทำการโยธาธิการจังหวัดนครราชสีมา ประกันสังคมจังหวัดนครราชสีมา ที่ทำการอัยการพิเศษประจำเขต 3 ที่ทำการอัยการอุทธรณ์จังหวัดนครราชสีมา ที่ทำการอัยการฎีกาเขต 3 กองบัญชาการตำรวจภูธร 2 กองบังคับการตำรวจภูธร 4 ตำรวจภูธรจังหวัดนครราชสีมา ตำรวจภูธรจังหวัดนครราชสีมาเขต 2 ตำรวจภูธรจังหวัดนครราชสีมาเขต 3 ตำรวจภูธรจังหวัดนครราชสีมาเขต 4 กองกำกับการ 7 ตำรวจสันติบาล โรงเรียนตำรวจภูธร 3 สถานีตำรวจทางหลวง 4 กองกำกับการ 1 สถานีตำรวจทางหลวง 1 กองกำกับการ 4 ศูนย์สื่อสาร 4 กองบังคับการสื่อสาร ศูนย์ปฏิบัติการเร่งรัดพัฒนาชนบทนครราชสีมา กองโรงงานเครื่องจักรกล ศูนย์สื่อสารเขต 2 นิคมสร้างตนเองพิมาย นิคมสร้างตนเองลำตะคอง ศูนย์อบรมพิเศษลาดบัวขาว เรือนจำกลางคลองไผ่ เรือนจำกลางนครราชสีมา เรือนจำอำเภอสีคิ้ว สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณวัดม่วง สถานสงเคราะห์เด็กชายบ้านราชสีมา สถานสงเคราะห์บ้านเมตตา สถานสงเคราะห์หญิงบ้านนาวิสัย สถานสงเคราะห์คนชราบ้านธรรมปกรณโพธิ์กลาง องค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานเทศบาลเมือง

นครราชสีมา สำนักงานเทศบาลตำบลโนนสูง สำนักงานเทศบาลตำบลบัวใหญ่ สำนักงานเทศบาลตำบลปากช่อง การไฟฟ้าเขต 3 ภาค 2 นครราชสีมา สำนักงานการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย นครราชสีมา สำนักงานประปาปากช่อง ที่ว่าการอำเภอเมืองนครราชสีมา ที่ว่าการอำเภอขามทะเลสอ ที่ว่าการอำเภอขามสะแกแสง ที่ว่าการอำเภอดง ที่ว่าการอำเภอครบุรี ที่ว่าการอำเภอจักราช ที่ว่าการอำเภอชุมพวง ที่ว่าการอำเภอโชคชัย ที่ว่าการอำเภอคำชะโนด ที่ว่าการอำเภอโนนไทย ที่ว่าการอำเภอโนนสูง ที่ว่าการอำเภอบัวใหญ่ ที่ว่าการอำเภอประทาย ที่ว่าการอำเภอปักธงชัย ที่ว่าการอำเภอปากช่อง ที่ว่าการอำเภอพิมาย ที่ว่าการอำเภอสีคิ้วที่ว่าการอำเภอสูงเนิน ที่ว่าการอำเภอห้วยแถลง ที่ว่าการอำเภอเสิงสาง ที่ว่าการอำเภอบ้านเหลื่อมที่ว่าการอำเภอหนองบุญมาก ที่ว่าการอำเภอแก้งสนามนาง ที่ว่าการอำเภอโนนแดง ที่ว่าการอำเภอกิ่งอำเภอวังน้ำเขียว

2. กระทรวงการคลัง ได้แก่ สำนักงานคลังจังหวัด สำนักงานสรรพสามิตจังหวัด สำนักงานสรรพากรจังหวัด สำนักงานราชพัสดุจังหวัด ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานสรรพสามิตเขต 3 สำนักงานคลังเขต 3 สำนักงานสรรพากรเขต 3 สำนักงานธนาคารออมสินภาค 6 ธนาคารกรุงไทยสาขานครราชสีมา สำนักงานคลังอำเภอบัวใหญ่ สำนักงานคลังอำเภอสีคิ้ว

3. กระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 11 สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน หน่วยศิลปกรที่ 6 โครงการอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ ร.9 วิทยาลัยครูนครราชสีมา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา โรงเรียนราชสีมาวิทยาลัย โรงเรียนสุนารีวิทยา โรงเรียนบุญเหลือวิทยานุสรณ์ โรงเรียนบุญวัฒนา วิทยาลัยสารพัดช่างนครราชสีมา โรงเรียนมหิศราธิบดี โรงเรียนสุรธรรมพิทักษ์ โรงเรียนโคราชพิทยาคม

4. กระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา ศูนย์ระดับวิทยาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สำนักงานควบคุมโรคติดต่อทั่วไปเขต 5 ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 3 ศูนย์อนามัยสิ่งแวดล้อมเขต 3 โรงพยาบาลมหาราชนครราชสีมา โรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมา วิทยาลัยพยาบาล ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ 3 นครราชสีมา ศูนย์ช่างบ่ารุงที่ 4 หน่วยมาลาเรียที่ 15 หน่วยมาลาเรียที่ 17 ปากช่อง สถานีกาชาดที่ 4 นครราชสีมา

5. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานสหกรณ์จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานปศุสัตว์ที่ดินจังหวัดนครราชสีมา ประมงจังหวัดนครราชสีมา สถานีประมงน้ำจืดจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานชลประทานที่ 6 โครงการชลประทานนครราชสีมา โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำตะคอง โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำพระเพลิง โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาทุ่งสัมฤทธิ์ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษามูลบน สถานีค้นคว้าวิจัยการใช้ น้ำ ชลประทานที่ 3 (หัวบ้านฮาง)

งานปฏิบัติการแทรกเตอร์ที่ 2 งานขนส่งที่ 4 (ล่าตะเคอง) โครงการคั้นน้ำและจัดรูปที่ดิน 7 โครงการก่อสร้างทางชลประทานที่ 4 สำนักงานป่าไม้เขตนครราชสีมา สำนักงานปศุสัตว์เขต 3 หน่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืชที่ 1 ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 2 ศูนย์ขยายพันธุ์ไหมที่ 2 นครราชสีมา สถานีทดลองข้าวพืมาอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ศูนย์วิจัยหม่อนไหมนครราชสีมา สำนักงานพัฒนาที่ดิน เขต 3 สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดนครราชสีมา สถานีทดลองพืชไร่บ้านใหม่สำโรง ศูนย์โรคปากและเท้าเปื่อย ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ปากช่อง ศูนย์ผลิตชีวภัณฑ์ปากช่อง ศูนย์ควบคุมคุณภาพชีวภัณฑ์ ศูนย์วิจัยอาหารสัตว์ชัยพวย คำนกักสัตว์ คำนับนโคม้า คำนกักกิ้งก่าสัตว์ภายในประเทศด้านสะแกกราช หน่วยป้องกันรักษาป่าที่ นม.1 ศูนย์ควบคุมไฟป่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถานีวิจัยและเก็บผลิตผลของป่า หน่วยบำรุงพันธุ์สัตว์ปากช่อง ศูนย์ช่างสหกรณ์ที่ 3 ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ลำพูนกลาง นิคมสหกรณ์ขามทะเลสอ สำนักงานตรวจสอบบัญชีสหกรณ์นครราชสีมา ศูนย์ตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 11 ศูนย์ฝึกอบรมสหกรณ์ที่ 3 เขตเศรษฐกิจที่ 6 ศูนย์ส่งเสริมและผลิตภัณฑ์พืชสวนนครราชสีมา อุตสาหกรรมป่าไม้เขตนครราชสีมา องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร

6. กระทรวงคมนาคม ได้แก่ สำนักงานขนส่งจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานทางหลวงที่ 8 แขวงทางหลวงนครราชสีมาที่ 1 แขวงทางหลวงนครราชสีมาที่ 2 สถานีตรวจอากาศนครราชสีมาและสถานีวิทยุกระจายเสียงอูดุนิมวิทยา สถานีอูดุนิมวิทยุอวกาศวิทยุ สถานีอากาศเกษตรปากช่อง สถานีเครื่องช่วยการเดินทางอากาศ ดีวีโออาร์/ดีเอ็มดี/เอ็นดีบี ท่าอากาศยานนครราชสีมา สำนักงานการสื่อสารไปรษณีย์เขต 3 ศูนย์โทรคมนาคมนครราชสีมา สำนักงานโทรศัพทจังหวัดนครราชสีมา เขตโทรศัพทภูมิภาคที่ 2 สำนักงานบริการโทรศัพทนครราชสีมา ที่ทำการวิศวกรกำกับช่างกลเขต 2 สำนักงานแพทยธรไฟนครราชสีมา กองจัดการเดินรถเขต 2 องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ เขตนครราชสีมา

7. กระทรวงกลาโหม ได้แก่ ที่ทำการสี่สีจังหวัดนครราชสีมา หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ 13 สำนักงานพัฒนาภาค 1 สำนักงานพัฒนาสงเคราะห์ทหารผ่านศึกเขตนครราชสีมา

8. กระทรวงอุตสาหกรรม ได้แก่ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด ฝ่ายพัฒนาน้ำบาดาล 1

9. กระทรวงพาณิชย์ ได้แก่ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานสาขาซึ่งตั้งวัดเขต 106 ศูนย์ส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรเขต 3 สำนักงานมาตรฐานสินค้าฝ่ายการค้าภายในจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานประกันภัยภูมิภาคจังหวัดนครราชสีมา คลังน้ำมันการปิโตรเลียมนครราชสีมา

10. กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน ได้แก่ สถานีวิจัยและสิ่งแวดล้อมสะแกกราช ศูนย์บริการโครงการสูบน้ำด้วยไฟฟ้า

11. ทบวงมหาวิทยาลัย ได้แก่ ศูนย์ฝึกอบรมและวิทยุอนามัชชนบท สถานีวิจัยปากช่อง นครราชสีมา ศูนย์วิจัยข้าวโพดข้าวฟ่างแห่งชาติ สถานีวิจัยพืชไร่สุวรรณวาจกกสิกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

12. นายกรัฐมนตรี ได้แก่ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินภูมิภาคที่ 3

13. สำนักนายกรัฐมนตรี ได้แก่ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่ง

ประเทศไทยและโทรทัศน์ฯ ส่วนสัตว์นครราชสีมา สำนักงานสถิติแห่งชาติจังหวัดนครราชสีมา หน่วยส่งเสริมการลงทุนภาคตะวันออกเฉียงเหนือนครราชสีมา สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา สำนักงานการกีฬาแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา

14. กระทรวงยุติธรรม ได้แก่ สำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค 3 ศาลจังหวัดนครราชสีมา ศาลแขวงนครราชสีมา ศาลเยาวชนและครอบครัว ศาลจังหวัดสีคิ้ว สำนักงานบังคับคดีและวางหลักทรัพย์ ภูมิภาคที่ 3 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กจังหวัดนครราชสีมา

15. สื่อมวลชน ได้แก่ สถานี สวส.ทก.2 สวส.ทอ.03 สถานีวิทยุกระจายเสียง สวส.ทก.3 สถานี สวท.นม. สถานี อส.มท. สถานีวิทยุราชภัฏศรีสะเกษ

องค์กรเอกชน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายว่า เอกชน หมายถึง บุคคลคนหนึ่ง ๆ, ส่วนบุคคล

ภูมิธรรม (2527 อ้างถึงใน กาญจนา วิไลรัตน์, 2529) ได้ให้ความหมายว่า องค์กรพัฒนาเอกชน หมายถึงองค์กร หรือมูลนิธิ หรือสมาคม หรือหน่วยงานที่มีชื่ออย่างอื่นซึ่งมีลักษณะเป็นสถาบันนอกระบบราชการ รวมตัวกันขึ้นตามกลุ่มวิชาชีพ กลุ่มศึกษา กลุ่มสนใจ หรือกลุ่มที่มีเป้าหมายร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อที่จะดำเนินบทบาทในการช่วยเหลือและคลี่คลายปัญหาสังคม การบริการสังคม รวมทั้งการพัฒนาสังคม โดยมีได้แสวงหากำไร หรือผลประโยชน์ใดๆ....

กรมประชาสัมพันธ์ (2531) ได้ให้ความหมายว่า องค์กรเอกชน หมายถึง การรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลที่จัดตั้งขึ้นในรูปแบบต่างๆ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บริการทางสังคมแก่ประชาชน เพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานชีวิตในระดับที่พึงพอใจ

ปรีดา ศิริสวัสดิ์ (2535) ได้ให้ความหมายว่า องค์กรเอกชน หมายถึง องค์กร หรือมูลนิธิ หรือสมาคม หรือหน่วยงานที่มีชื่อเรียกเป็นชื่ออื่น ซึ่งมีลักษณะเป็นสถาบันนอกระบบราชการ รวมตัวกันขึ้นตามกลุ่มวิชาชีพ กลุ่มศึกษา กลุ่มสนใจ หรือกลุ่มที่มีเป้าหมายร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อที่จะดำเนินบทบาทในการช่วยเหลือ และช่วยคลี่คลายปัญหาในสังคม การบริการสังคม รวมทั้งการพัฒนาสังคม โดยมีได้แสวงหากำไรหรือผลประโยชน์ใดๆ

สำหรับการวิจัยนี้ องค์กรเอกชน หมายถึง หน่วยงานนอกระบบราชการที่มีเอกชนเป็นเจ้าของที่จัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง ตามความสนใจ เพื่อบริการช่วยเหลือ หรือพัฒนาสังคม มี

ระบบที่มีนัยและสนับสนุนการจัดการศึกษา ในจังหวัดนครราชสีมา ในปีการศึกษา 2537 และจากรายงานของสำนักงานจังหวัดนครราชสีมา (2536) มีหน่วยงานเอกชนต่างๆ ในจังหวัดนครราชสีมา ดังต่อไปนี้ คือ

1. มูลนิธิ ได้แก่ มูลนิธิอนุสรณ์สถานท้าวสุรนารี มูลนิธิอุปเสโท มูลนิธิเทียนหงส์ปักธงชัย มูลนิธิคุณหญิงพวงใจ อภิจारी มูลนิธิวงษ์ชาลิตกุล มูลนิธินาขึงตั้ง แต้ตั้ง นายเจริญ เกตุอร่าม มูลนิธิประจักษ์-หวัน บรรดาศักดิ์ มูลนิธิทองคำ-ทิพย์ รัตนพาณิชย์ มูลนิธิบุญเป็ง-ตีบ ตั้งศิริวัฒน์ มูลนิธิหลวงพ่อคุณ ปรีสุทโธ มูลนิธิช่วยเหลือผู้ประสบภัยจังหวัดนครราชสีมา มูลนิธิเพื่อการศึกษาไทยรัฐวิศึกษา ชุมพวง(82) มูลนิธิป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มูลนิธิอุบล-ระเบียบ ศิริพุด มูลนิธิวิกร มูลนิธิสี่ส่วน มูลนิธิไท้-ตาปี ร้านศิริพุด มูลนิธิจิตเวชศาสตร์นครราชสีมา มูลนิธิสายธารธรรม มูลนิธิเขาใหญ่ มูลนิธิปักธงชัย มูลนิธิอาสาสมัครประชาสงเคราะห์จังหวัดนครราชสีมา มูลนิธิกองทุนการศึกษาในชนบท มูลนิธิเพื่อการศึกษาโคราช

2. สมาคม ได้แก่ สมาคมชาวโนนสูงในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา สมาคมส่งเสริมผลิตภัณฑ์การเกษตรนครราชสีมา สมาคมการเกษตรปากช่อง สมาคมอนุรักษ์และส่งเสริมสมุนไพรแผนโบราณ สมาคมส่งเสริมการกัญชาคลองไผ่ สมาคมโนนสูง สมาคมส่งเสริมสุขภาพสตรีจังหวัดนครราชสีมา สมาคมส่งเสริมผู้เลี้ยงปลาตู้นครราชสีมา สมาคมสโมสรช่างภาพหนังสือพิมพ์นครราชสีมา สมาคมพ่อค้ากลางดง สมาคมเกษตรสัมพันธ์นครราชสีมา สมาคมชาวไร่อ้อยสุรนารี สมาคมศิษย์เก่าวงษ์ชาลิตกุล สมาคมส่งเสริมอุตสาหกรรมครัวเรือนนครราชสีมา สมาคมชาวคอนขวางพัฒนานครราชสีมา สมาคมชาวพินาศ สมาคมร่วมใจชาวหนองบัววง สมาคมส่งเสริมและพัฒนาชาวเกษตร สมาคมส่งเสริมนักร้องและผู้รักหนังสือนครราชสีมา สมาคมส่งเสริมศิลปิน สมาคมศิษย์เก่าโชคชัยสามัคคี สมาคมเครื่องปั้นดินเผาทำอ่าง สมาคมส่งเสริมวิชาชีพทอผ้าไหมบ้านหนองบอน สมาคมกองทุนเพื่อการศึกษาชนบท สมาคมส่งเสริมการเกษตรโชคชัย สมาคมกลุ่มสตรีอาสาสมัครพัฒนาบ้านหมูสี สมาคมชาวเกษตรโคกพรหม สมาคมส่งเสริมวิชาชีพและพัฒนาบ้านนาตาวงษ์ สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนคอนมัน สโมสรรวมใจชาวสำโรงนครราชสีมา สมาคมนิสิตเก่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์นครราชสีมา สมาคมหอการค้าจังหวัดนครราชสีมา สมาคมสภาอุตสาหกรรมกลุ่มท้องที่จังหวัดนครราชสีมา สมาคมมันสำปะหลังภาคตะวันออกเฉียงเหนือสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวนครราชสีมา สมาคมนักพัฒนาประชากรและชุมชนสำขานครราชสีมา สมาคมเจซี(ฮูสมาคมแห่งประเทศไทย)

3. สโมสร ได้แก่ สโมสรไลออนโคราช สโมสรโรตารีโคราช สโมสรผู้รักถนนครราชสีมา

องค์กรศาสนา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายว่า ศาสนา หมายถึง ลัทธิ

ความเชื่อของมนุษย์อันมีหลัก คือแสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลกเป็นต้น อันเป็นไปในฝ่ายปรมาตม์ประการหนึ่ง แสดงหลักธรรมเกี่ยวกับบุญบาปอันเป็นไปในฝ่ายศีลธรรมประการหนึ่ง พร้อมทั้งลักษณะที่กระทำตามความเห็น หรือตามคำสั่งสอนในความเชื่อนั้น ๆ

วัชรยา คลาสนาทร (2530) กล่าวว่า องค์การศาสนา หมายถึง กลุ่มคนที่ยึดศาสนาเป็นหลัก ที่มีแนวคิดและการปฏิบัติไปตามหลักของศาสนานั้น องค์การของสถาบันศาสนามี 2 แบบ คือ องค์การศาสนาแบบเป็นทางการ เช่น วัด กับองค์การศาสนาแบบไม่เป็นทางการ เช่น สำนักสงฆ์นอกระบบ

กูรูเก (1977 อ้างถึงใน คุชฎิ ลีตลวรารงค์, 2531) ได้ให้ความหมายว่า องค์การศาสนา หมายถึง สงฆ์

สำหรับการวิจัยนี้ องค์การศาสนา หมายถึง กลุ่มคนที่ยึดถือศาสนาเป็นหลัก ที่มีแนวคิดและการปฏิบัติไปตามหลักของศาสนานั้น ซึ่งรวมทั้งองค์การศาสนาแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ในจังหวัดนครราชสีมา จากรายงานของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา (2538) ได้กล่าวถึงหน่วยงานต่างๆ ในองค์การศาสนาไว้ 3 ศาสนา ดังนี้ คือ

1. ศาสนาพุทธ มีวัดทั้งหมด 1,876 วัด ซึ่งอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ดังนี้ คือ
 - 1.1 อำเภอเมือง มีจำนวน 132 วัด
 - 1.2 อำเภอขามทะเลสอ มีจำนวน 24 วัด
 - 1.3 อำเภอขามสะแกแสง มีจำนวน 26 วัด
 - 1.4 อำเภอคง มีจำนวน 75 วัด
 - 1.5 อำเภอครบุรี มีจำนวน 83 วัด
 - 1.6 อำเภอจักรราช มีจำนวน 80 วัด
 - 1.7 อำเภอชุมพวง มีจำนวน 94 วัด
 - 1.8 อำเภอโชคชัย มีจำนวน 38 วัด
 - 1.9 อำเภอด่านขุนทด มีจำนวน 145 วัด
 - 1.10 อำเภอโนนไทย มีจำนวน 94 วัด
 - 1.11 อำเภอโนนสูง มีจำนวน 79 วัด
 - 1.12 อำเภอบัวใหญ่ มีจำนวน 139 วัด
 - 1.13 อำเภอประทาย มีจำนวน 96 วัด
 - 1.14 อำเภอปักธงชัย มีจำนวน 92 วัด
 - 1.15 อำเภอปากช่อง มีจำนวน 175 วัด
 - 1.16 อำเภอพิมาย มีจำนวน 87 วัด

- 1.17 อำเภอสีคิ้ว มีจำนวน 130 วัด
- 1.18 อำเภอสูงเนิน มีจำนวน 67 วัด
- 1.19 อำเภอห้วยแถลง มีจำนวน 66 วัด
- 1.20 อำเภอเสิงสาง มีจำนวน 13 วัด
- 1.21 อำเภอบ้านเหลื่อม มีจำนวน 20 วัด
- 1.22 อำเภอหนองบุญมาก มีจำนวน 42 วัด
- 1.23 อำเภอแก่งสนามนาง มีจำนวน 28 วัด
- 1.24 อำเภอโนนแดง มีจำนวน 29 วัด
- 1.25 กิ่งอำเภอวังน้ำเขียว มีจำนวน 22 วัด
2. ศาสนาคริสต์ มีสำนักคริสต์จักรทั้งหมด 13 แห่ง ซึ่งอยู่ในอำเภอต่าง ๆ ดังนี้ คือ
 - 2.1 อำเภอเมือง มีจำนวน 3 แห่ง
 - 2.2 อำเภอคง มีจำนวน 1 แห่ง
 - 2.3 อำเภอประทาย มีจำนวน 1 แห่ง
 - 2.4 อำเภอปักธงชัย มีจำนวน 1 แห่ง
 - 2.5 อำเภอปากช่อง มีจำนวน 3 แห่ง
 - 2.6 อำเภอสีคิ้ว มีจำนวน 2 แห่ง
 - 2.7 อำเภอห้วยแถลง มีจำนวน 2 แห่ง
3. ศาสนาอิสลาม มีมัสยิดอยู่ 1 แห่งในอำเภอปากช่อง

องค์กรชาวบ้าน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายว่า ชาว หมายถึง กลุ่มคนที่มีเชื้อชาติเดียวกัน เช่น ชาวเมือง ชาวชนบท หรือ มีอาชีพอย่างเดียวกัน เช่น ชาวไร่ ชาวนา ชาวประมง หรือนับถือศาสนาเดียวกัน เช่น ชาวพุทธ ชาวคริสต์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525) ได้ให้ความหมายว่า บ้าน หมายถึง ที่อยู่ สิ่งปลูกสร้างสำหรับเป็นที่อยู่อาศัย เช่น บ้านพักตากอากาศ บ้านเช่า บริเวณที่เรือนตั้งอยู่ เช่น เขตบ้าน หมู่บ้าน เช่นผู้ใหญ่บ้าน ถิ่นที่อยู่ของมนุษย์ เช่น สร้างเป็นบ้านเป็นเมือง และที่มีอยู่ตามบ้าน

สำหรับการวิจัยนี้ขององค์กรชาวบ้าน หมายถึง กลุ่มผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญพิเศษในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในจังหวัดนครราชสีมา จากรายงานของสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดนครราชสีมา (2536) ได้จัดอาชีพเสริม ให้กลุ่มชาวบ้านที่อยู่ในจังหวัดนครราชสีมา ครอบคลุมเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ คือ

1. กลุ่มอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ กลุ่มเลี้ยงวัว กลุ่มเลี้ยงไหม กลุ่มเลี้ยงหมู กลุ่มเลี้ยงไก่ กลุ่มเลี้ยงปลา กลุ่มปลูกหม่อน กลุ่มปลูกพริก กลุ่มปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น กลุ่มปลูกพืชผักสวนครัว กลุ่มเพาะเห็ดฟาง และกลุ่มทำนาทำไร่

2. กลุ่มอาชีพด้านหัตถกรรมและอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเครื่องปั้นดินเผา กลุ่มเย็บผ้า นวม กลุ่มทอผ้า กลุ่มประดิษฐ์ตุ๊กตาจากผ้าขนสัตว์ กลุ่มศิลปประดิษฐ์ กลุ่มผลิตภัณฑ์ผักตบชวา กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มหล่อกระดิ่งทองเหลือง กลุ่มป่านศรนารายณ์ กลุ่มแปรรูปจากผลผลิตทางการเกษตร กลุ่มเซรามิค กลุ่มเต้าเจี้ยว กลุ่มทอเสื่อ กลุ่มปั้นอิฐดินซีเมนต์ กลุ่มปั้นเตา กลุ่มสานหมวกโบราณ กลุ่มเย็บเสื้อผ้าโหล กลุ่มเจียรไนพลอย กลุ่มทำเส้นไหม กลุ่มจักสานไม้ไผ่ กลุ่มทำหมอนสมัยอก กลุ่มผลิตภัณฑ์จากเศษผ้า กลุ่มทำผ้าทอมและเครื่องนอน กลุ่มหัตถกรรมจากหินอ่อน กลุ่มทำแชมพูสระผม กลุ่มผลิตภัณฑ์จากเปลือกข้าวโพด และกลุ่มศิลปหัตถกรรมจากกก

3. กลุ่มอาชีพด้านช่างประเภทต่างๆ ได้แก่ กลุ่มทำเฟอร์นิเจอร์ และช่างตัดผม

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

ความคาดหวังของหลักสูตร

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) มีความคาดหวังให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคมตามบทบาทหน้าที่ของตน ในการนี้จะต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. การพัฒนาคน ได้แก่ มีความรู้พื้นฐาน มีสุขภาพกายใจสมบูรณ์ แก้ปัญหาเป็น เสื่อสละ และมุ่งพัฒนา
2. การพัฒนาอาชีพ ได้แก่ การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รักการทำงานและทำงานเป็น
3. การพัฒนาสังคม ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ของตนต่อบ้าน ชุมชน ประเทศ และโลก

หลักการ

หลักสูตรศึกษามีหลักการสำคัญดังนี้

1. เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน
2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ใน

การดำรงชีวิต

3. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่น

มีโอกาสพัฒนาหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการได้

จุดหมาย

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาพื้นฐานที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของคนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต ทนต่อการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ทำงานเป็น และครองชีวิตอย่างสงบสุข

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ คงสภาพอ่านออกเขียนได้และคิดคำนวณได้
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ชุมชนชาติแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. สามารถปฏิบัติตนในการรักษาสุขภาพอนามัยของตนเองและครอบครัว
4. สามารถวิเคราะห์สาเหตุและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเองและครอบครัวได้อย่างมีเหตุผลด้วยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
5. มีความภูมิใจในความเป็นคนไทย มีนิสัยไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
6. มีนิสัยรักการอ่านและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
7. มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการทำงาน มีนิสัยรักการทำงาน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
8. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้านและชุมชน สามารถปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของบ้านและชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมในชุมชนรอบ ๆ บ้าน

โครงสร้าง

มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มี 5 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทย และคณิตศาสตร์

กลุ่มที่ 2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ไขปัญหาของชีวิตและสังคม โดยเน้นทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี

กลุ่มที่ 3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างเสริมนิสัย
 ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรม เพื่อนำไปสู่การมีบุคลิกภาพที่ดี

กลุ่มที่ 4 กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงานและ
 ความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ

กลุ่มที่ 5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ว่าด้วยกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (พ.ศ. 2538)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538) กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพการ
 ศึกษา เป็นภารกิจสำคัญยิ่งของผู้ที่รับผิดชอบทางการศึกษาทุกระดับ โดยมีจุดเน้นที่สำคัญคือ คุณภาพของผู้
 เรียน ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ การมีความรู้ และมีคุณลักษณะสำคัญตามที่กำหนดในหลักสูตร
 การมีคุณธรรม จริยธรรม และการมีลักษณะด้านเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลง การใช้เกณฑ์มาตรฐานเป็น
 เครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษานั้น จะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีความมั่นใจและมีทิศทางที่ชัดเจน

การจัดสรรทรัพยากรด้านสนับสนุนกิจกรรมตามภาระงาน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การ
 พัฒนาคุณภาพ ได้กำหนดเป็น 7 ภาระงาน คือ

1. การปรับปรุงประสิทธิภาพการวางแผนและการบริหารโรงเรียน
2. การปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอน
3. การปรับปรุงประสิทธิภาพการนิเทศ
4. การปรับปรุงประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร
5. การปรับปรุงสภาพแวดล้อมของโรงเรียน
6. การส่งเสริมสนับสนุนการเรียนและคุณภาพชีวิตของนักเรียน
7. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ภาระงานทั้ง 7 นี้ พัฒนามาจากการจัดกลุ่มกิจกรรมเพื่อสนองตอบตัวบ่งชี้ตามมาตรฐาน
 โรงเรียนประถมศึกษา โดยกำหนดขึ้นตามหน้าที่ความรับผิดชอบของโรงเรียนทั้ง 6 งาน ได้แก่ งานวิชา
 การ งานบุคลากร งานกิจกรรมนักเรียน งานธุรการการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์
 ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เกณฑ์มาตรฐานกับการจัดตั้ง จัดสรรงบประมาณ

ปัจจุบันสภาพข้อจำกัดด้านงบประมาณ รัฐบาลไม่อาจจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้ตอบสนองต่อการ

พัฒนาการศึกษาได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นการกำหนดกรอบของงานให้ชัดเจน มีทิศทาง มีเป้าหมาย มีการจัดลำดับความสำคัญของงาน และกำหนดช่วงเวลาในการตอบสนองต่อความต้องการ อย่างเป็นขั้นตอน จะทำให้การใช้จ่ายงบประมาณเกิดประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดดังนั้นมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาถือเป็นกรอบการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเป็นระบบ รวมทั้งสนับสนุนส่วนปัจจัยพื้นฐานการดำเนินงาน และการะงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพอย่างจริงจัง ซึ่งกำหนดช่วงเวลาที่ยืดหยุ่นตลอดแผนพัฒนาการศึกษาระยะ 5 ปี ว่า มีความต้องการจำเป็นต้องดำเนินการในปริมาณเท่าใด เพื่อพัฒนารายปีในแต่ละปี จะมีกิจกรรมเร่งด่วน ก่อนหลังอย่างไร ซึ่งจะทำให้สามารถบ่งบอกทิศทางและคุณลักษณะของการปฏิบัติงาน และสภาพความสำเร็จได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังสามารถใช้ผลการประเมิน การปฏิบัติงานประจำปี เป็นเครื่องตรวจสอบความก้าวหน้า และปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไขได้อย่างเหมาะสมอีกด้วย

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา : ระดับก่อนประถมศึกษา

ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน ดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนจัดครูที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้าปฏิบัติงานครบทุกห้องเรียน

มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กสอดคล้องกับแนวทางการจัดประสบการณ์

มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดประสบการณ์ตรงได้ตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ความต้องการ ความสนใจ และความสามารถตามระดับพัฒนาการของเด็ก

มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนจัดบริการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ความปลอดภัย และโภชนาการตามสภาพของโรงเรียน

มาตรฐานที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองเป็นไปในทางเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก

มาตรฐานที่ 6 เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามศักยภาพ

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา : ระดับประถมศึกษา

ประกอบด้วย 17 มาตรฐาน แยกตามภาระงานของโรงเรียน ดังต่อไปนี้

งานวิชาการ

มาตรฐานที่ 1 โรงเรียนพัฒนาหลักสูตรได้สอดคล้องกับนักเรียนและท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 2 โรงเรียนจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับหลักสูตร

และนักเรียน

มาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดแหล่งความรู้และสิ่งสนับสนุนอื่นๆที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 4 โรงเรียนจัดการนิเทศการศึกษาอย่างเป็นระบบ

งานกิจการนักเรียน

มาตรฐานที่ 5 โรงเรียนเกณฑ์เด็กในวัยการศึกษาภาคบังคับเข้าเรียนได้บรรลุตามเป้าหมาย และได้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

มาตรฐานที่ 6 โรงเรียนบริการแก่นักเรียนตามสภาพพื้นฐานอย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 7 โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 8 โรงเรียนมีบุคลากรเพียงพอโดยจัดให้ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่ 9 โรงเรียนสนับสนุนและดำเนินการให้บุคลากรปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 10 โรงเรียนพัฒนาบุคลากรตามความต้องการจำเป็น อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

งานธุรการและการเงิน

มาตรฐานที่ 11 โรงเรียนใช้แผนเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน

มาตรฐานที่ 12 โรงเรียนบริหารงานธุรการอย่างเป็นระบบ เป็นปัจจุบันและมีประสิทธิภาพเอื้อต่อการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 13 โรงเรียนบริหารงานการเงิน บัญชีและพัสดุอย่างเป็นระบบ เป็นปัจจุบันและมีประสิทธิภาพเอื้อต่อการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 14 โรงเรียนวางแผนและจัดให้มีอาคารสถานที่อย่างเพียงพอและเหมาะสม

มาตรฐานที่ 15 โรงเรียนวางแผนและใช้อาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการเรียนการสอนและชุมชน พร้อมทั้งดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดีและปลอดภัย

งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนชุมชน

มาตรฐานที่ 16 โรงเรียนจัดการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของโรงเรียนอย่างครอบคลุมและต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 17 โรงเรียนและชุมชนร่วมมือกันในด้านบริการและปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

แนวทางในการนำเกณฑ์มาตรฐานไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียน

การนำเกณฑ์มาตรฐานไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียน ควรดำเนินการอย่างเป็นระบบตามขั้นตอน
ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพความต้องการในการพัฒนาโรงเรียน
- ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนพัฒนางาน
- ขั้นตอนที่ 3 การปฏิบัติตามแผน
- ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและสรุปผลการปฏิบัติงาน

เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พ.ศ. 2538

ตามการจัดสรรงบประมาณ ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538) กล่าวไว้ถึงการจัดการศึกษาในด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และด้านวัสดุอุปกรณ์ ดังนี้ คือ

ด้านงบประมาณ

กิตติมา ปรีดีดิถ (2523) กล่าวว่า งบประมาณเป็นเงินที่ใช้จ่ายในการศึกษาของโรงเรียน
รัฐบาลมีที่มา 3 ทาง คือ

1. เงินงบประมาณแผ่นดิน หมายถึง เงินรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรมาให้จัดการศึกษา
2. เงินนอกงบประมาณ หมายถึง เงินรายได้ที่ทางโรงเรียนได้จัดหาหรือได้มาเอง
3. เงินรายได้แผ่นดิน หมายถึง เงินรายได้ที่โรงเรียนได้มาแล้วต้องส่งคลังทันที

รัตนา ตั้งศิริชัยพงษ์ (2532) กล่าวว่า งบประมาณในการจัดการศึกษาในแต่ละโรงเรียน
แยกเป็น 2 หมวด คือ

1. เงินงบประมาณ คือ เงินที่ได้รับจากงบจัดสรรของทางราชการในการจัดการศึกษา
ในแต่ละปีงบประมาณ ประกอบด้วย 7 หมวด คือ

- 1.1 หมวดเงินเดือน
- 1.2 หมวดค่าจ้างประจำ
- 1.3 หมวดค่าตอบแทน ค่าใช้สอย และค่าวัสดุ
- 1.4 หมวดค่าสาธารณูปโภค
- 1.5 หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง
- 1.6 หมวดเงินอุดหนุน

1.7 หมวดรายจ่ายอื่น ๆ

2. เงินนอกงบประมาณ ได้แก่ เงินรายได้ของโรงเรียนที่นอกเหนือจากเงินงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งได้แก่

- 2.1 เงินบำรุงการศึกษา
- 2.2 เงินลูกเสือ เนตรนารี สุวภาษา
- 2.3 เงินบริจาค
- 2.4 เงินโครงการต่างๆ

ไพบูลย์ เดชคำภู (2535) กล่าวว่า งบประมาณ หมายถึง แผนการเงินของรัฐบาลที่จัดทำขึ้น เพื่อแสดงรายรับและรายจ่ายของโครงการต่างๆที่รัฐบาลกำหนดว่าจะกระทำในระยะเวลาที่กำหนด โดยกำหนดค่าใช้จ่ายแต่ละโครงการ ว่าจะต้องใช้เงินเป็นจำนวนเท่าใดเพื่อนำมาใช้ในการโครงการนั้น

ในงานวิจัยนี้ งบประมาณ หมายถึง เงินที่ทางโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้รับการจัดสรรจากทางราชการเพื่อใช้ในการจัดการศึกษา ในแต่ละปีงบประมาณ และเงินรายได้ของโรงเรียนที่ได้ นอกเหนือจากเงินงบประมาณแผ่นดิน

สำหรับงบประมาณปี 2539 นั้น ทางสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำไว้สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสังกัด ดังนี้คือ

	บาท
ก. แผนงานบริหารการศึกษาระดับประถมศึกษา	จำนวน 2,592,493,800
1. งานบริหารทั่วไป	2,592,493,800
1.1 งานประจำ	2,559,258,000
1.2 โครงการพัฒนาระบบสารสนเทศ การวางแผน การบริหาร งบประมาณและติดตามประเมินผล	จำนวน 6,734,800
1.3 การปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน ตาม พ.ร.บ. ประถมศึกษา พ.ศ. 2523	2,251,300
1.4 การประชาสัมพันธ์	6,530,000
1.5 ครูทาสาท	1,713,300
1.6 การปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการ	446,000
1.7 การประเมินการบริหารของ สพจ. สปอ.	1,235,400
1.8 การพัฒนาระบบสำนักงาน	375,000

	บาท
1.9 งานการร่วมมือกับต่างประเทศ	1,371,000
1.10 การปรับปรุงประสิทธิภาพการ บริหารงานบุคคล	253,300
1.11 การปรับปรุงประสิทธิภาพการ วางแผนกำลังคน	9,012,600
1.12 การจัดงานวันประถมศึกษาแห่งชาติ	2,963,400
1.13 การปรับปรุงประสิทธิภาพการ บริหารงานการเงิน บัญชี และพัสดุ	349,700
ข. แผนงานจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา	จำนวน 1,410,389,700
1. งานดำเนินการศึกษาก่อนภาคบังคับ	1,410,389,700
ค. แผนงานจัดการศึกษาระดับประถมศึกษา	จำนวน 68,569,714,000
1. งานดำเนินการประถมศึกษา	64,848,775,600
1.1 งานประจำ	63,377,033,600
1.2 การจัดการสอนศาสนาอิสลามใน โรงเรียนประถมศึกษา	60,428,000
1.3 การจัดหาสื่อการเรียนการสอนตาม หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521	106,383,000
1.4 การจัดมูมนหนังสือและห้องสมุด โรงเรียน	153,135,000
1.5 การจัดหาแบบเรียนเครื่องเขียน สำหรับนักเรียน	668,072,000
1.6 การจัดหาเครื่องแบบนักเรียน	483,744,000
2. โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ชนบท (กศ.พช.)	56,252,000
3. โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา	1,664,686,400
ง. แผนงานปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับ ประถมศึกษา	1,377,082,700
1. งานนิเทศและติดตามผล	900,226,800
1.1 งานประจำ	887,762,300
1.2 การปรับปรุงประสิทธิภาพการ	

	บาท
นิตศการศึกษา	6,983,700
- การนิตศภายในโรงเรียนประถมศึกษา	2,214,100
- การพัฒนาระบบนิตศการศึกษา	385,100
- การนิตศทางไกล	1,826,400
- การอบรมสัมมนา ท.ศน. สปจ. และศน. สปช.	573,900
- การเผยแพร่สื่อและอบรมความรู้การ สร้างภูมิคุ้มกันสิ่งเสียดคิดให้นักเรียน	1,984,200
1.3 โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา(ค.พ.ศ.)	5,480,800
2. งานประเมินผลทางการศึกษา	24,329,000
3. งานมาตรฐานการศึกษา	2,946,400
4. งานอนามัยโรงเรียน	180,048,900
5. งานวิจัยและพัฒนาการศึกษา	12,871,500
6. งานพัฒนาบุคลากร	200,128,700
6.1 งานอบรมครู	122,316,600
- อบรมครู ป.6	52,731,000
- อบรมครูผู้สอนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ฯ	42,026,700
- ปลูกฝังวินัยฯ(ลูกเสือ เนตรนารี ชูภาพฯ)ค	7,280,000
- ปลูกฝังวินัยฯ (ประกวด แสดงผลงานฯ)	2,646,300
- การสอนซ่อมเสริม	2,853,600
- พัฒนารูปแบบการดำเนินงานแนะแนว	1,318,800
- พัฒนาการเขียนลายมือ	1,597,500
- พัฒนาประสิทธิภาพการสอนภาษาไทย มปก.	5,924,300
- อบรมครูผู้สอนที่ไม่มีวุฒิทางครู	1,838,400
- ประมุมนิตศครูบรรจุนใหม่	4,300,000
6.2 งานอบรมผู้บริหาร	69,533,300
6.3 งานอบรมศึกษานิเทศก์ระดับจังหวัด/อำเภอ	8,278,800
7. งานพัฒนาการเรียนการสอน	56,531,400
7.1 งานค้นคว้าทดลองสื่อการเรียนการสอน	29,183,800
7.2 โครงการสนับสนุนประชาธิปไตยใน สปช.	12,150,500
7.3 โครงการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์	

	บาท
โรงเรียนประถมศึกษา	5,586,800
7.4 โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษา สำหรับเด็กพิการเรียนร่วมเด็กปกติ	6,587,700
7.5 งานพัฒนาการเรียนการสอนสิ่งแวคล้อม	3,042,600
จ. แผนงานรักษาความมั่นคงภายในประเทศ	จำนวน 15,717,900
1. โครงการประสานความมั่นคง 5 จังหวัด ชายแดนภาคใต้	15,717,900
ฉ. แผนงานพัฒนาชนบท	จำนวน 176,000,000
1. โครงการจัดหาหน้าค้ำน้ำใช้ในโรงเรียน	176,000,000
ช. แผนงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์	จำนวน 5,000,000
1. โครงการรณรงค์เพื่อป้องกันโรคเอดส์	5,000,000

ด้านบุคลากร

บุคลากร หมายถึง บุคลากรในองค์กรต่างๆ ที่สามารถช่วยเหลือในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในจังหวัดนครราชสีมา มีอยู่ 4 องค์กร คือ บุคคลในองค์กรรัฐบาล บุคคลในองค์กรเอกชน บุคคลในองค์กรศาสนา และบุคคลในองค์กรชาวบ้าน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2536) จัดบุคลากรครู ตามบทบัญญัติเกี่ยวกับการกำหนดตำแหน่งไว้ตามมาตรา 30 มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ไว้ดังนี้คือ

1. ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้สอนในหน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้
 - 1.1 ครู 1
 - 1.2 ครู 2
 - 1.3 อาจารย์ 1
 - 1.4 อาจารย์ 2
 - 1.5 อาจารย์ 3
 - 1.6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 - 1.7 รองศาสตราจารย์
 - 1.8 ศาสตราจารย์

สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กนั้นจะมี 5 ตำแหน่ง คือ ตำแหน่ง ครู 1 ครู 2

อาจารย์ 1 อาจารย์ 2 และอาจารย์ 3 เท่านั้น

2. ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เป็นผู้บริหารและให้การศึกษาในหน่วยงานทางการศึกษา ได้แก่ ตำแหน่งดังต่อไปนี้

- 2.1 ผู้ช่วยครูใหญ่
- 2.2 ครูใหญ่
- 2.3 ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่
- 2.4 อาจารย์ใหญ่
- 2.5 ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยาลัย
- 2.6 ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือ ผู้อำนวยการวิทยาลัย
- 2.7 ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในหน่วยงานทางการศึกษา ตามที่ กค.

กำหนดให้เป็นตำแหน่ง

สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กนั้น ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ กันดาร พื้นที่เสี่ยงภัย และพื้นที่ที่มีการคมนาคมไม่สะดวก สำนักงาน ก.ค. ได้กำหนดให้มีตำแหน่งซึ่งรับเงินเดือนในระดับที่สูงขึ้นกว่าตำแหน่งครูใหญ่ได้ ตามนัยข้อ 3 แห่งกฎ ก.ค. ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2535)

3. ตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการให้การศึกษาที่ไม่สังกัดโรงเรียน วิทยาลัย หรือ สถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่นของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ ตำแหน่งที่มีชื่อในการบริหารดังต่อไปนี้

- 3.1 สารวัตรนักเรียนและนักศึกษา
- 3.2 ศึกษาพิเศษ
- 3.3 ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ
- 3.4 ศึกษาธิการอำเภอ
- 3.5 ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด
- 3.6 ศึกษาธิการจังหวัด
- 3.7 ผู้ช่วยศึกษาธิการเขต
- 3.8 ศึกษาธิการเขต
- 3.9 ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ
- 3.10 หัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ
- 3.11 ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
- 3.12 หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ
- 3.13 ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
- 3.14 ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด
- 3.15 ผู้ช่วยผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

- 3.16 ผู้อำนวยการการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
- 3.17 ผู้ช่วยผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด
- 3.18 ผู้อำนวยการสามัญศึกษาจังหวัด
- 3.19 ผู้ช่วยผู้อำนวยการสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร
- 3.20 ผู้อำนวยการสามัญศึกษากรุงเทพมหานคร
- 3.21 ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งมิใช่ตำแหน่งข้าราชการพลเรือนสามัญตามที่

ก.ค. กำหนดให้เป็นตำแหน่งข้าราชการครู

สำหรับผู้ที่มิใช่หน้าที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ได้แก่ ภารวัด นักเรียน
ศึกษานิเทศก์ ผู้ช่วยศึกษาธิการอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอ ผู้ช่วยศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด
ผู้ช่วยศึกษาธิการเขต ศึกษาธิการเขต ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษากิ่งอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษา
กิ่งอำเภอ ผู้ช่วยหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ
การประถมศึกษาจังหวัด ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด

การกำหนดอัตรากำลังข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา

ใช้สูตร

$$\frac{\text{จำนวนห้องเรียน} \times \text{จำนวนนักเรียน} : \text{ห้องเรียน} + \text{จำนวนนักเรียนในระดับชั้นทั้งหมด}}{\text{อัตราส่วนครู : นักเรียน}} = 23$$

2

โดยใช้เกณฑ์

$$\text{อัตราส่วนครู : นักเรียน} = 1 : 23$$

$$\text{จำนวนนักเรียน : ห้องเรียน} = 30 : 1$$

การกำหนดอัตรากำลังข้าราชการครูในโรงเรียนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา

ใช้สูตร

$$\frac{\text{จำนวนห้องเรียน} \times \text{จำนวนนักเรียน} : \text{ห้องเรียน} + \text{จำนวนนักเรียนในระดับชั้นทั้งหมด}}{\text{อัตราส่วนครู : นักเรียน}} = 25$$

2

โดยใช้เกณฑ์

อัตราส่วนครู : นักเรียน = 1 : 25

จำนวนนักเรียน : ห้องเรียน = 40 : 1

หมายเหตุ ในการคำนวณตามสูตร หากมีเศษตั้งแต่ 0.1 ขึ้นไป ให้ปัดเป็น 1

อัตราจำนวนบุคลากรครูสายบริหารตามเกณฑ์มาตรฐาน อัตรากำลังข้าราชการครูกำหนด ดังนี้

โรงเรียนที่มีจำนวนห้องเรียน	จำนวนบุคลากรสายบริหารที่ ก.ค.กำหนดให้มีได้	
	ผู้บริหาร	ผู้ช่วยผู้บริหาร
1-11	1	-
12-17	1	1
18-29	1	2
30-41	1	3
42 คนขึ้นไป	1	4

ด้านอาคารสถานที่

ศูนย์ สนิทประชากร (2517) กล่าวว่า อาคารสถานที่ ประกอบด้วย

1. ที่ตั้งของโรงเรียน
2. บริเวณโรงเรียน
3. อาคารเรียนและอาคารประกอบ
 - 3.1 อาคารเรียน
 - 3.2 โรงฝึกงาน
 - 3.3 เรือนเพาะชำ
 - 3.4 ส้วม
 - 3.5 โรงอาหาร
4. ห้องประกอบอาคารเรียน

สภาผู้วางแผนอาคารสถานที่ทางการศึกษา (Council of Education Facility Planner, 1976) ของอเมริกา ได้เสนอแนะว่า ขนาดของโรงเรียนประถมศึกษาควรมีเนื้อที่อย่างน้อยที่สุด 25 ไร่ และเพิ่ม 25 ไร่ ต่อจำนวนนักเรียนทุก ๆ 100 คนที่เพิ่มขึ้น และสำหรับโรงเรียนที่มีนักเรียน 200 คน ควรมีเนื้อที่ 30 ไร่ เกณฑ์นี้เหมาะสำหรับโรงเรียนในชนบทที่สามารถหาที่ดินได้สะดวกและราคาถูก แต่ถ้าสำหรับในเมืองซึ่งที่ดินหายากและราคาแพง ก็ควรพิจารณาเนื้อที่สนามหรือบริเวณบางส่วนลงได้ สำหรับประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดเนื้อที่ของโรงเรียนประถมศึกษา เป็นมาตรฐานไว้ว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีเนื้อที่ไม่ต่ำกว่า 6 ไร่ หรือ 9 ไร่ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

สำหรับงานวิจัยนี้ อาคารสถานที่ หมายถึง อาคารสถานที่ที่สามารถนำมาสนับสนุนการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในจังหวัดนครราชสีมา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538) ได้จัดอาคารสถานที่ให้กับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตามเกณฑ์มาตรฐานดังนี้ คือ

ประเภทอาคารเรียน

1. ห้องเรียน จัดให้ครบจำนวนชั้นที่เปิดสอน ห้องเรียนมีขนาดไม่ต่ำกว่า 6×9 ม.² เกณฑ์การจัดสรร คือ โรงเรียนที่มีนักเรียนเฉลี่ยชั้นละไม่เกิน 15 คน ให้มีชั้นเรียน 2 ชั้นต่อ 1 ห้อง โรงเรียนที่มีนักเรียนเฉลี่ยชั้นละ 16 คนขึ้นไป ให้มีชั้นเรียนตามบัญชีการจัดชั้นเรียนโดยต่อเกณฑ์การจัดชั้น 40 คนต่อ 1 ห้อง สำหรับก่อนประถมศึกษาให้มีห้องเรียนตามแผนการจัดชั้นเรียนตามที่ได้รับอนุญาตให้เปิดสอนโดยถือจำนวนนักเรียน 30 คนต่อ 1 ห้องเรียน

2. ห้องพิเศษหรือมุมจัดกิจกรรม การกำหนดว่าจะใช้ห้องพิเศษเพื่อการไว้จัดให้อยู่ในดุลยพินิจของโรงเรียน สำหรับภารกิจที่เหลือให้จัดเป็นมุมโดยใช้พื้นที่ภายในอาคารเรียน ตามความเหมาะสม

ประเภทอาคารประกอบ

3. อาคารเอนกประสงค์ จัดให้ 1 หลังให้โรงเรียนที่ยังไม่มีอาคารเอนกประสงค์ หรือไม่มีอาคารที่มีใต้ถุนสูงเกินกว่า 2.50 เมตร และมีนักเรียนไม่น้อยกว่า 60 คน โรงเรียนที่มีอาคารเอนกประสงค์แล้ว แต่มีพื้นที่ไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน กล่าวคือ ขนาดแคลนพื้นที่อาคารเอนกประสงค์เกินกว่าร้อยละ 50 ของพื้นที่อาคารเอนกประสงค์ที่ควรจะมี โดยคำนวณพื้นที่ในสัดส่วน 0.60 ม.² ต่อจำนวนนักเรียน 1 คน

4. เรือนเพาะชำ จัดให้ 1 หลังให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ให้มีเรือนเพาะชำ แบบ พ.1 ขนาด 24 ม.² จำนวน 1 หลัง

5. บ้านพักครู พิจารณาตามสภาพความจำเป็นและความเหมาะสม พิจารณาให้จัดสร้างแบบเรือนแถวในหมู่บ้านพักครูหรือในโรงเรียนที่มีพื้นที่มาก โดยคำนึงถึงการให้บริการที่อยู่อาศัยแก่ครูที่ทำการสอนอยู่ในท้องถิ่นใกล้เคียงได้เป็นอันดับแรก บ้านพักครูจัดสร้างให้เฉพาะโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลหาบ้าน

เข้าไม่ได้

6. บ้านพักภารโรง พิจารณาตามสภาพความจำเป็นและความเหมาะสม พิจารณาจัดให้
ภารโรงที่ไม่มีที่พักอาศัยเป็นของตนเอง

7. ส้วม ห้องน้ำ ที่ปัสสาวะ อ่างล้างมือ หรือที่ล้างมือ สำหรับครูและนักเรียน จัดสรรให้ดังนี้
นักเรียนชาย ส้วม 3 ที่ ที่ปัสสาวะ 2 ที่ และอ่างล้างมือ 2 อ่างต่อจำนวนนักเรียนไม่เกิน 100 คน
นักเรียนหญิง ส้วม 5 ที่ อ่างล้างมือ 4 อ่างต่อจำนวนนักเรียนไม่เกิน 100 คน สำหรับส้วมนักเรียน
หญิงและอ่างล้างมืออย่างละ 1 ที่ต่อนักเรียนที่เพิ่มขึ้น 20-40 คน ส้วมครู 2 ที่ ที่ปัสสาวะ 1 ที่
อ่างล้างมือ 2 อ่างต่อครูทุก 25 คน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน 60 คน
พิจารณาจัดส้วมนักเรียนให้ 2 ที่ ที่ปัสสาวะ 1 ที่ ส้วมครู 1 ที่ และอ่างล้างมือ 2 อ่าง

ประเภทอื่น ๆ

8. สนามกีฬากลางแจ้ง ประกอบด้วย สนามฟุตบอล ลู่วิ่ง บ่อทราย สนามวอลเลย์บอล
สนามบาสเกตบอล ให้มีรายการละ 1 สนาม ส่วนขนาดของสนามเป็นไปตามมาตรฐานของกรมพลศึกษา
โดยพิจารณาตามสภาพพื้นที่ และความเหมาะสมของโรงเรียน

9. สนามเด็กเล่น จัดให้มี 1 สนาม

10. บ่อเลี้ยงปลา จัดให้โรงเรียนที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำธรรมชาติ สามารถที่จะระบายน้ำเข้าออก
ได้สะดวกตลอดปี และมีพื้นที่ที่จะสร้างบ่อเลี้ยงปลาตามแบบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติได้

11. บ่อกักเก็บน้ำเพื่อการเกษตร จัดให้ทุกโรงเรียนที่มีบริเวณเพียงพอ โรงเรียนละ 1 บ่อ

12. เตาเผาขยะมูลฝอย จัดให้โรงเรียนละ 1 เตา

13. ถนนและทางเดินภายในโรงเรียน จัดให้ทุกโรงเรียนโดยพิจารณาสภาพและความเหมาะสม
เป็นเกณฑ์

14. รั้วโรงเรียน ถ้าเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตชุมชนเมือง เทศบาล จะสนับสนุนให้ตามความ
เหมาะสม สำหรับในชนบทจะสนับสนุนให้ปลูกต้นไม้เป็นรั้วโรงเรียนที่มีพื้นที่เพียงพอ เช่น กระจิน ไม้ไผ่
พุทธรักษา มะขามเทศ

15. โรงจอดรถ จัดให้ 1 หลัง กับโรงเรียนที่ได้รับการจัดสรรรถยนต์ หรือนักเรียนใช้
จักรยานเป็นพาหนะจำนวนมาก และมีบริเวณเพียงพอ

16. เสาธงชาติ จัดให้ 1 เสาทุกโรงเรียน แบบและขนาดให้พิจารณาตามความเหมาะสม
และขนาดของโรงเรียน

ด้านวัสดุอุปกรณ์

ภิญโญ สาร (2521) กล่าวว่า วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ สิ่งต่างๆที่นำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

เสน่ห์ จามริก (2527) กล่าวว่า วัสดุอุปกรณ์ ประกอบด้วยสิ่งต่างๆดังนี้

1. อุปกรณ์การกีฬา
2. อุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน
3. วัสดุทัศนศึกษา
4. อุปกรณ์วิทยาศาสตร์
5. อุปกรณ์การเกษตร
6. เครื่องมือปฐมพยาบาลและยา
7. โต๊ะและเก้าอี้นักเรียน
8. กระดานดำ
9. โต๊ะทำงานครู
10. ตู้เก็บเอกสาร
11. อื่นๆ

ในงานวิจัยนี้ วัสดุอุปกรณ์ หมายถึง เครื่องมือ เครื่องใช้ ครุภัณฑ์ และสื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียน เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในจังหวัดนครราชสีมา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538) ได้จัดวัสดุอุปกรณ์ให้กับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตามเกณฑ์มาตรฐานดังนี้ คือ

1. โต๊ะเก้าอี้ผู้บริหาร ครบจำนวนผู้บริหารทุกโรงเรียน
2. โต๊ะเก้าอี้ครู ครบจำนวนครูรวมทั้งครูพิเศษ
3. ชุดรับแขก จัดให้ 1 ชุดทุกโรงเรียน
4. เครื่องพิมพ์ดีดภาษาไทย จัดให้ 1 เครื่อง เป็นเครื่องพิมพ์ดีดแคร์ยาว
5. เครื่องพิมพ์ดีดภาษาอังกฤษ จัดให้ 1 เครื่อง
6. โต๊ะเก้าอี้พิมพ์ดีด จัดให้ 2 ชุด จัดให้ตามเครื่องพิมพ์ดีด
7. เครื่องอัดสำเนา จัดให้ 1 เครื่อง ทุกโรงเรียน ถ้ามีไฟฟ้าใช้ให้จัดเครื่อง

อัดสำเนาชนิดไฟฟ้า

8. เครื่องถ่ายภาพเอกสาร จัดให้ 1 เครื่อง ทุกโรงเรียนที่มีไฟฟ้า
9. เครื่องตัดกระดาษ จัดให้ 1 เครื่อง ทุกโรงเรียน
10. เครื่องคำนวณเลขแบบตั้งโต๊ะ จัดให้ 1 เครื่อง ทุกโรงเรียน
11. เครื่องขยายเสียง จัดให้ 1 เครื่อง ทุกโรงเรียนที่มีไฟฟ้าใช้
12. เครื่องขยายเสียงแบบมือถือสะพาย จัดให้ 1 เครื่อง ทุกโรงเรียน
13. ไมโครโฟนพร้อมขาตั้งหรือไมโครโฟนแบบตั้งโต๊ะ จัดให้ 2 เครื่อง ทุกโรงเรียน

ที่ได้รับการจัดสรรเครื่องขยายเสียง

14. ลำโพง (แบบตู้) จัดให้ 2 ชุดต่ออาคาร ทุกโรงเรียนที่ได้รับการจัดสรรเครื่อง

ขยายเสียง

15. วิทยุ-เทป จัดให้ 1 เครื่อง ต่อ 3 ห้องเรียน

16. เครื่องรับโทรทัศน์สี ขนาดไม่ต่ำกว่า 20 นิ้ว จัดให้ทุกโรงเรียนที่มีไฟฟ้าใช้ควบคู่

กับเครื่องวิทยุทัศน์

17. เครื่องวิทยุทัศน์ จัดให้ 1 เครื่อง

18. เครื่องฉายสไลด์ จัดให้ 1 เครื่อง

19. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ จัดให้ 1 เครื่อง

20. จอรับภาพ จัดให้ 1 เครื่อง ควบคู่กับเครื่องฉายสไลด์ และเครื่อง

ฉายภาพข้ามศีรษะ

21. ระวังหรือกริ่งสัญญาณไฟฟ้า จัดให้ 1 เครื่อง ทุกโรงเรียน สำหรับกริ่งไฟฟ้า

เฉพาะโรงเรียนที่มีไฟฟ้า

22. เครื่องตัดกระแสไฟฟ้าอัตโนมัติ จัดให้ 1 เครื่อง ต่ออาคาร ทุกโรงเรียนที่มีไฟฟ้าใช้

23. โทรทัศน์ จัดให้ 1 เครื่อง เฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในเขตชุมชนสาย

24. วิทยุสื่อสารประจำสถานีพร้อมเสาอากาศและหม้อแปลงไฟฟ้า จัดให้ 1 ชุด

เฉพาะโรงเรียนที่มีคู่สายโทรทัศน์

25. เครื่องติดต่อภายใน จัดให้ 1 เครื่อง กับทุกโรงเรียน

26. พัดลมแบบตั้งพื้น จัดให้ 2 เครื่อง ทุกโรงเรียนที่มีไฟฟ้าใช้

27. พัดลมแบบเพดาน จัดให้ 2 เครื่อง ต่อห้องเรียนพิเศษ 1 ห้อง ทุกโรงเรียนที่มี

ไฟฟ้าใช้

28. นาฬิกาแบบแขวน จัดให้ 1 เครื่อง ต่ออาคาร ทุกโรงเรียน

29. กระดานไวท์บอร์ด จัดให้ 2 แผ่นทุกโรงเรียน

30. ชั้นวางเอกสารและอุปกรณ์แบบโครงเหล็ก จัดให้ 3 ที่ ต่อ 1 ห้อง ทุกโรงเรียน

31. ตู้เหล็กเก็บเอกสารชนิด 4 ชั้นจัด จัดให้ 3 ตู้ ทุกโรงเรียน

32. ตู้เหล็กเก็บเอกสารชนิด 2 บาน จัดให้ 3 ตู้ ทุกโรงเรียน
33. ตู้เหล็กเก็บเอกสารชนิด 15 ถังจัดให้ 1 ตู้ทุกโรงเรียน
34. ตู้เก็บเอกสารการเรียนการสอน หรือแสดงผลงานนักเรียนในวิชา/งานต่างๆ
- คนตรีนาฏศิลป์ จัดให้ 1 ตู้
 - ศิลปศึกษา จัดให้ 1 ตู้
 - จริยศึกษา จัดให้ 1 ตู้
 - พลศึกษา จัดให้ 1 ตู้
 - วิทยาศาสตร์ จัดให้ 1 ตู้
 - สื่อประกอบการสอน จัดให้ 2 ตู้
 - งานเกษตร จัดให้ 1 ตู้

กับทุกโรงเรียน ตู้แสดงผลงานนักเรียนเป็นตู้กระจก ตู้เก็บอุปกรณ์เป็นตู้กับ

35. ภาชนะบรรจุน้ำดื่ม ถังน้ำไฟเบอร์กลาสหรือถังเหล็ก จัดให้ 2 ถังต่ออาคาร สำหรับทุกโรงเรียน ขนาดบรรจุไม่น้อยกว่า 1,000 ลิตร/ถัง
36. เครื่องกรองน้ำ จัดให้ 1 เครื่อง จัดตามสภาพความจำเป็นของแต่ละโรงเรียน
37. เครื่องทำน้ำเย็นแบบขวด จัดให้ 2 เครื่อง ต่ออาคาร
38. เครื่องสูบน้ำ (เบนซิน) หรือเครื่องสูบน้ำ (ไฟฟ้า) จัดให้ 1 เครื่อง จัดตามสภาพความจำเป็น โดยพิจารณาว่าอยู่ใกล้แหล่งน้ำ
39. บันไดอลูมิเนียมชนิดพับและเคลื่อนที่ได้ จัดให้ 1 อันทุกโรงเรียน
40. รถเข็นชนิดล้อคู่ จัดให้ 1 อัน ทุกโรงเรียน
41. เครื่องตัดหญ้า จัดให้ 1 เครื่อง ทุกโรงเรียน โดยพิจารณาสภาพพื้นที่ที่เหมาะสม
42. เครื่องกำเนิดไฟฟ้าเซลล์แสงอาทิตย์ (Solar Cell) หรือเครื่องกำเนิดไฟฟ้า เบนซิน พิจารณาให้ในท้องถิ่นกันดารไม่มีไฟฟ้าใช้
43. กล้องถ่ายรูป จัดให้ 1 กล้อง ทุกโรงเรียน
44. ตู้โทรศัพท์ จัดให้ 1 ตู้ ทุกโรงเรียน
45. เครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมชุดเครื่องพิมพ์ (Printer) จัดให้ 1 เครื่อง ทุกโรงเรียนที่มีไฟฟ้าและมีจำนวนครูต่ำกว่าเกณฑ์เป็นลำดับแรก
46. ป้ายนิเทศ หรือป้ายประกาศ จัดให้ 2 ป้ายทุกโรงเรียน
47. เครื่องเล่นสนาม จัดให้ 1 ชุด ทุกโรงเรียน
48. ชุดโต๊ะเก้าอี้สนาม จัดให้ 3 ชุด ทุกโรงเรียน
49. เก้าอี้นักเรียนชนิดมีที่รองเข็นและพับได้ จำนวน 20 ตัว ทุกโรงเรียน
50. เครื่องดับเพลิง จัดให้ 1 เครื่อง ต่อ 1 ชั้นของอาคาร ทุกโรงเรียน

51. งานรับสัญญาณดาวเทียม จัดให้ 1 เครื่อง ให้โรงเรียนที่อยู่ห่างไกล มีไฟฟ้าใช้ และมีโทรทัศน์ก่อน

52. โต๊ะประชุมขนาด 8 คน หรือโต๊ะประชุมขนาด 12 คน จัดให้ 1 ชุด ทุกโรงเรียน

53. ชุดโต๊ะหมู่บูชา จัดให้ 1 ชุด ทุกโรงเรียนยกเว้นโรงเรียนที่มีนักเรียนทั้งหมดนับถือศาสนาอื่น

54. เก้าอี้จัดให้ 1 ตัว ทุกโรงเรียน

55. โต๊ะอ่านหนังสือพร้อมเก้าอี้ในห้องสมุด (ขนาด 6 คน) จัดให้ 3 ชุด ทุกโรงเรียน ยกเว้นกรณีที่มีนักเรียนไม่เกิน 60 คน จัดให้ 2 ชุด

56. เคาน์เตอร์จำหน่ายหนังสือห้องสมุด จัดให้ 1 ตัว ทุกโรงเรียน

57. ตู้บรรณ (ตู้บัตรรายการ) จัดให้ 1 ตู้ ทุกโรงเรียน

58. กว้างหนังสือพิมพ์ จัดให้ 1 ชุด ทุกโรงเรียน

59. ตู้กระจกใส่หนังสือห้องสมุด จัดให้ 1 ตู้ ทุกโรงเรียน

60. ชั้นวางวารสารห้องสมุด จัดให้ 1 ชุด ทุกโรงเรียน

61. โต๊ะอาหารพร้อมเก้าอี้ (ขนาด 8 คน) จัดให้ 50 % ของจำนวนนักเรียนทุกโรงเรียน

62. ภาชนะใส่อาหาร จัดให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทุกโรงเรียน

63. ตู้เก็บอาหารมีฝาปิด หรือตู้กระจกใส่อาหาร จัดให้ 1 ตู้ ทุกโรงเรียน

64. ตู้เย็น จัดให้ 1 ตู้ ทุกโรงเรียนที่มีไฟฟ้า และอยู่ห่างไกลชุมชนก่อน จัดสรรตู้เย็นสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดไม่ต่ำกว่า 7 คิว

65. หม้อหุงข้าวขนาดใหญ่ (ชนิดแก๊สพร้อมเซฟทีนแก๊ส หรือชนิดไฟฟ้า) จัดให้ 1 ชุด อุปกรณ์ที่ใช้แก๊ส พิจารณาตามความสะดวก ในการซื้อแก๊สของแต่ละโรงเรียน

66. เครื่องบดอาหารไฟฟ้า จัดให้ 1 เครื่อง พิจารณาให้โรงเรียนที่มีไฟฟ้า

67. ตู้ยาชนิดตั้งพื้น จัดให้ 1 ตู้ ทุกโรงเรียน

68. เตียงประจำห้องพยาบาล จัดให้ 2 เตียง ทุกโรงเรียน

69. ฉากบังตาชนิดมีล้อเลื่อน จัดให้ 1 อัน ทุกโรงเรียน

70. เครื่องชั่งน้ำหนักแบบยีนที่มีวัดส่วนสูง จัดให้ 1 เครื่อง ทุกโรงเรียน

71. ตู้กระจกวางสินค้าสหกรณ์ จัดให้ 1 ตู้ ทุกโรงเรียน

72. กล้องจุลทรรศน์ จัดให้ 2 กล้อง ทุกโรงเรียน

73. เครื่องวัดความดันของอากาศ (บารอมิเตอร์) จัดให้ 1 เครื่องทุกโรงเรียน

74. บาร์เคี้ยวพร้อมเบาะ จัดให้ 1 เครื่อง ทุกโรงเรียน

75. บารัควัฒนเบาะ จัดให้ 1 ชุด ทุกโรงเรียน

76. โต๊ะเทเบิลเทนนิสพร้อมเสื่อและตาข่าย จัดให้ 1 ชุด ต่อ 5 ห้องเรียน ทุก

โรงเรียน

77. เบาะอีคหอน ขนาด 1.20x3 เมตร จัดให้ 3 ชุด ทุก โรงเรียน

78. นาฬิกาจับเวลา จัดให้ 1 เรือน ทุกโรงเรียน

79. เทปวัดระยะ ขนาด 50 เมตร จัดให้ 1 ม้วน ทุกโรงเรียน

80. ชุดเครื่องดนตรีไทย จัดให้ 1 วง จัดให้เฉพาะโรงเรียนที่มีครู หรือวิทยากรใน
ท้องถิ่นซึ่งมีความรู้ ความสามารถในการสอนดนตรีประเภทนั้นๆ

81. ชุดเครื่องดนตรีสากล จัดให้ 1 ชุด ทุกโรงเรียน

82. จักรเย็บผ้า จัดให้ 4 คัน จัดให้ทุกโรงเรียนที่มีครูสอนวิชางานบ้านและงาน
ประดิษฐ์ ที่สามารถใช้จักรเย็บผ้าได้

83. เครื่องพ่นยาแบบสูบโยก จัดให้ 1 เครื่อง จัดให้โรงเรียนที่สอนวิชางานเกษตร
เท่านั้น

84. ชุดกรรไกรตัดผมชายชนิดธรรมดาหรือชนิดไฟฟ้า จัดให้ 2 ชุด ทุกโรงเรียน

85. แผ่นป้ายสาธิตชนิดมีขาตั้งและล้อเลื่อน จัดให้ 2 ชุด ทุกโรงเรียน

86. กระเป๋าหนัง จัดให้ 2 อัน ทุกโรงเรียน

87. เวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น จัดให้ 1 ชุด ทุกโรงเรียน

88. เครื่องตรวจสอบสภาพพื้น จัดให้ 1 ชุด ทุกโรงเรียน

89. อุปกรณ์ตรวจสอบสายตา จัดให้ 1 ชุด ทุกโรงเรียน

90. เครื่องวัดสมรรถภาพ จัดให้ 1 ชุด ทุกโรงเรียน

91. อุปกรณ์ช่วยเรียนสำหรับเด็กพิการ จัดให้ตามสภาพความจำเป็นให้นักเรียนทุกคน
ที่มีความบกพร่องด้านต่างๆ

92. จักรยาน 2 ล้อ จัดให้ครบตามจำนวนนักเรียนที่มีปัญหาในการเดินทาง

93. อุปกรณ์กีฬา จัดให้ 2 ชุด ทุกโรงเรียน

94. โต๊ะเก้าอี้สำหรับห้องประชุม พิจารณาให้ตามขนาดของห้องประชุม ทุกโรงเรียน

ที่มีห้องประชุม

95. เครื่องนอนสำหรับเวรยาม จัดให้ 1 ชุด ทุกโรงเรียน

96. ชุดเครื่องมือซ่อมแซมบำรุงครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง จัดให้ 1 ชุด ทุกโรงเรียน

97. อุปกรณ์งานไฟฟ้า จัดให้ 1ชุด ทุกโรงเรียน

98. อุปกรณ์งานไม้ จัดให้ 1 ชุด ทุกโรงเรียน

99. ชุดอุปกรณ์งานปูน จัดให้ 1 ชุด ทุกโรงเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นนับเป็นสิ่งจำเป็น เพราะโรงเรียนต้องอาศัยทรัพยากรจากชุมชนมาใช้ในการพัฒนาโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านอาคารสถานที่ หรือการเรียนการสอนก็ตาม จะเห็นได้จากแนวการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่ในระดับประถมศึกษา ได้มุ่งเน้นให้ใช้แหล่งวิชาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระของชุมชนมาช่วยในการเรียนการสอนกลุ่มวิชาชีพ ถ้าทั้งโรงเรียนและชุมชนขาดความร่วมมือและมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันแล้ว ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนก็จะสำเร็จได้ยาก สตูพส์และมาร์คส์ (Stoops and Marks, 1965) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนไว้ว่า แต่ละโรงเรียนในชุมชนต่างมีจุดมุ่งหมาย ความต้องการ และมีรูปแบบเฉพาะของตนในแต่ละสังคม ศาสนา และอาชีพ ชุมชนนั้นมีหน้าที่ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนของตน โรงเรียนเปรียบเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นภาพของชุมชนนั้นๆ หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนก็จะสะท้อนให้เห็นจุดมุ่งหมายในการฝึกอบรมเด็กแต่ละคน ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะทำให้ให้นักการศึกษาเข้าใจและให้ความร่วมมือในภารกิจทั้งปวงของโรงเรียน ครูใหญ่และคณะครูเป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เช่นการแจ้งข่าวสาร ข้อมูล ที่เป็นจริงให้ชุมชนทราบ ชุมชนก็อาจจะให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เช่นการให้การส่งเคราะห์ช่วยเหลือสวัสดิการนักเรียน การให้บริการแนะแนวอาชีพ การให้บริการด้านสุขภาพอนามัย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือดูแลควบคุม่าาระเบียบวินัยนักเรียน ตลอดจนส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เมื่อเป็นเช่นนี้โรงเรียนกับชุมชนจึงมีความจำเป็นที่จะสร้างความสัมพันธ์กันอย่างยิ่ง

ความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

กิติมา ปรีดีดิถ (2532) กล่าวถึงความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ประการ คือ

1. โรงเรียนเป็นแหล่งเลือกสรรคนในชุมชน
2. โรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาคนให้ชุมชน
3. โรงเรียนเป็นแหล่งรวมศาสตร์สาขาต่างๆ
4. โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม

5. โรงเรียนเป็นศูนย์รวมของชุมชน
6. โรงเรียนและชุมชนมีจุดหมายเดียวกัน

สุวัฒน์ มุททเมธา (2524) กล่าวถึงความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. การศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน
2. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของโรงเรียน
3. ทำให้ครูกับผู้บริหารของโรงเรียนและประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน
4. เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็นปัญหาต่อการศึกษา
5. เพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน
6. เพื่อใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์
7. ทำให้โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจชุมชนดีในทุกๆ ด้าน

ความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นมีความสำคัญ เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งทางสังคม ที่ตั้งขึ้นตามความต้องการของสังคมเพื่อหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน และเป็นที่ยอมรับความรู้ความสามารถ เป็นที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี เพื่ออ่านวาทประโยชน์แก่บุคคลในชุมชน

หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

กิตติมา ปรีดีฉลิก (2532) กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. ต้องดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตรงไปตรงมา และเชื่อถือได้
2. ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นภารกิจที่ต้องทำต่อเนื่องตลอดเวลา
3. ต้องครอบคลุมทุกด้านที่ชุมชนมีส่วนรับผิดชอบด้วย
4. ต้องมีความง่ายและคล่องตัวในการดำเนินงาน
5. ต้องเป็นไปด้วยความสร้างสรรค์ มิใช่ทำลายภาพพจน์ของโรงเรียนและชุมชน
6. ต้องดำเนินการปรับให้เข้ากับสภาพของชุมชน
7. ต้องดำเนินการด้วยความยืดหยุ่นให้เข้ากับสภาวะวิธีการและโอกาส
8. ควรจะคำนึงความต้องการที่เกี่ยวกับความเจริญงอกงามของแต่ละคน และการพัฒนา

สังคมและชุมชนไปพร้อมๆ กัน

9. ควรใช้กระบวนการคิดต่อสื่อสารสองทางในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
10. ใช้วิถีทางแห่งประชาธิปไตยในการดำเนินงาน

สตูพส์และแรฟเฟอร์ตี (Stoops and Rafferty, 1961) ได้สรุปหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนไว้ 5 ประการ คือ

1. ต้องมีทั้งการให้และการรับข่าวสารของชุมชน
2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะได้ผลอยู่ที่การใช้วิธีการหลายๆ ทางในเวลาเดียวกัน
3. ต้องพยายามให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนมากขึ้น
4. งานที่จัดทำนั้นควรเป็นงานที่ทำอย่างต่อเนื่องกัน
5. โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจ ง่ายต่อการเข้าใจและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

สมพร สุกข์สนธิ์ (2525) ได้ให้หลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 8 ประการ คือ

1. หลักมนุษยสัมพันธ์
2. ความจริงใจ
3. ความซื่อสัตย์
4. ความคงเส้นคงวา
5. ความเสียสละ
6. ความอดทน
7. ความฉลาด
8. ความยืดหยุ่น

ภิญโญ สาร (2516) กล่าวว่า การดำเนินการประชาสัมพันธ์โรงเรียนจะต้องคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้ คือ

1. ดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ และตรงไปตรงมา
2. การติดต่อให้เป็นไปในทางบวก
3. ดำเนินงานต่อเนื่องกันตลอดเวลาและตลอดปีโดยไม่หยุดยั้ง
4. สร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นโดยทั่วไป ไม่จำกัดวงเฉพาะกลุ่มนั้นกลุ่มนี้
5. ต้นตัวพร้อมอยู่เสมอที่จะรับฟังความคิดเห็น และรับ เสนอข้อของประชาชนหรือบุคคลที่

เกี่ยวข้อง หรือสนใจกิจการของโรงเรียนมาพิจารณาปฏิบัติตามสมควร

6. ใช้วิธีการต่างๆ เป็นกันเองกับประชาชนเป็นหลักในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

ดังนี้

หวน นินธุพันธ์ (2528) กล่าวถึงหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้

1. การเชิญผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนในชุมชนมาประชุมที่โรงเรียน
2. รายงานเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ
3. โรงเรียนให้ความช่วยเหลือชุมชน
4. โรงเรียนขอความช่วยเหลือชุมชน
5. บริการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ของโรงเรียนแก่ชุมชน
6. การใช้ทรัพยากรในชุมชนของโรงเรียน
7. การออกเยี่ยมเยียนผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนตามบ้าน
8. มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น มีความจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องมีความบริสุทธิ์ใจ ต้องมีการทำงานต่อเนื่องตลอดเวลา การทำงานต้องครอบคลุมทุกส่วนในชุมชน มีการให้และการรับข่าวสารข้อมูล ตลอดจนต้องมีการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

กิติมา ปรีดีฉลิก (2532) กล่าวถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่ามีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. เพื่อสร้างเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของให้แก่ชุมชน
3. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน
4. เพื่อฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรมของชุมชน
5. เพื่อสร้างความกลมกลืนระหว่างบ้านกับโรงเรียน

ฉัตรชัย อรรถนันท์ (2522) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันและกัน
2. เพื่อสร้างความรู้สึกรักความเป็นเจ้าของให้กับชุมชน
3. เพื่อให้ชุมชนมีโอกาสร่วมกิจกรรมของโรงเรียน
4. เพื่อฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนาในการยึดเหนี่ยวการสร้างความดีต่อกันและกัน

สมพร สุกข์นีย์ (2525) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. เพื่อทราบพื้นฐานที่แท้จริงของนักเรียนจากผู้ปกครอง เพื่อจะได้ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพื้นฐาน และความต้องการของนักเรียน
2. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้ประชาชนหันมาสนใจและช่วยเหลือโรงเรียน ทั้งทางด้านวิชาการและทุนทรัพย์
3. เพื่อให้ใช้แหล่งวิชาการในชุมชนให้เกิดประโยชน์
4. เพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการให้บริการของโรงเรียน ทั้งวัสดุ สถานที่และความสะดวกต่างๆ
5. ส่งเสริมประชาธิปไตยในการจัดการศึกษาให้เป็นเรื่องของประชาชน

พรพรรณ นิธิกุลชัยพล (อ้างถึงใน กิตติมา ปรีดีดิถลก, 2532) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. ระหว่างบ้านกับโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายดังนี้
 - 1.1 เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดระหว่างครูและทางบ้านของเด็ก
 - 1.2 เพื่อส่งเสริมความสามัคคีปรองดองระหว่างครูกับผู้ปกครอง
 - 1.3 เพื่อให้ครูและผู้ปกครองได้พบกันบางโอกาส
 - 1.4 เพื่อให้ครูและผู้ปกครอง ได้ทราบพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียน ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน
 - 1.5 เพื่อส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมภายในโรงเรียน
2. ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีจุดมุ่งหมายดังนี้
 - 2.1 ช่วยกันรับผิดชอบในการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เด็ก
 - 2.2 เพื่อสร้างความสัมพันธ์โดยฝึกนิสัย น้ำใจ ทศนคติ และความประพฤติดของ

นักเรียน

- 2.3 เพื่อฝึกหัดทางด้านสังคมขึ้นที่โรงเรียนและชุมชน
- 2.4 ช่วยปรับปรุงโรงเรียน โดยผู้ปกครองกับครูได้มีส่วนร่วม
- 2.5 เพื่อช่วยปรับปรุงและพัฒนาชุมชน

สุรพันธ์ สันต์ทอง (2526) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. เพื่อเสนอรายงานให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับกิจการและข่าวสารของโรงเรียน
2. รับทราบข่าวสารการเคลื่อนไหวภายนอกเพื่อประโยชน์ของโรงเรียน
3. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้าใจความสำคัญของการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ที่ต้องสนใจต่อการศึกษา
4. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลจัดการศึกษาของโรงเรียน
5. ส่งเสริมชุมชนให้เข้ามามีบทบาทในการวางแผนเป้าหมายของการศึกษา และพัฒนาการเรียนการสอน
6. สร้างความสัมพันธ์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างโรงเรียน บ้าน ชุมชน หรือท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ให้เกิดขึ้น โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางชุมชน ศูนย์การศึกษาและวัฒนธรรม
7. เสนอความรู้ทางด้านความก้าวหน้าและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับสถาบันอื่นๆ
8. เพื่อเป็นหนทางในการประเมินผลของการดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน
9. แก้ไขข้อข้องใจ เพื่อช่วยทำให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดี

ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นมีความจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้ประชาชนหันมาสนใจและช่วยเหลือโรงเรียน ต้องการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ระหว่างโรงเรียน บ้าน ชุมชน หรือท้องถิ่น และเพื่อให้ครู ผู้ปกครอง ได้ทราบพฤติกรรมของนักเรียน

บทบาทของโรงเรียนต่อชุมชน

เนื่องจากโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้นบทบาทของโรงเรียนต่อชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็น ดังที่ กิติมา ปรีดีติลล (2532) กล่าวไว้ ดังนี้

1. นำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ชุมชน
2. เป็นแหล่งวิชาการของชุมชน

3. เป็นศูนย์พัฒนาชุมชน
4. เป็นแหล่งส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม
5. เป็นศูนย์การดำเนินงานของทางราชการ
6. เป็นสถานฝึกอาชีพ

บทบาทของโรงเรียนต่อชุมชนที่สำคัญคือเป็นศูนย์กลางในทุกๆ ด้านของชุมชน ทั้งเป็นแหล่ง
 วิชาการ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงของชุมชน

บทบาทของชุมชนต่อโรงเรียน

เนื่องจากชุมชนเป็นที่ตั้งของโรงเรียนและมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือการจัดการศึกษา ดัง
 ที่ กิติมา ปรีดีคิลก (2532) กล่าวไว้ ดังนี้

1. ชุมชนมีส่วนร่วมต่อการกำหนดปรัชญา และจุดมุ่งหมายของโรงเรียน โดยการกำหนดให้
 สอดคล้องกับความเป็นอยู่ของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
2. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญในการที่โรงเรียนจะพัฒนาหลักสูตร
3. ชุมชนมีบทบาทในการที่จะพัฒนาโรงเรียนอื่นเป็นส่วนสำคัญของชุมชนนั้น
4. ชุมชนมีบทบาทในการที่จะช่วยเหลือโรงเรียนพัฒนาปรับปรุงการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
5. ชุมชนมีบทบาทในการช่วยเหลืออนุรักษ์ และถ่ายทอดวัฒนธรรม
6. ชุมชนมีบทบาทที่จะช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนในด้านต่างๆ
7. ชุมชนมีบทบาทและความสำคัญต่อโรงเรียน ในฐานะที่ชุมชนเป็นที่ตั้งของหน่วยงานองค์กร
 และสถาบันต่างๆ รวมทั้งโรงเรียนเองด้วย

8. ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการควบคุม และสนับสนุนส่งเสริมโรงเรียน
 บทบาทของชุมชนต่อโรงเรียนที่สำคัญคือเป็นตัวควบคุมและส่งเสริมโรงเรียนให้มีแนวทางใน
 การพัฒนาคน ชุมชน ให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ

บทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

บทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ได้มีนักวิชาการ
 กล่าวไว้ ดังนี้

กิติมา ปรีดีคิลก (2532) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ดังนี้

1. กำหนดรูปแบบหรือแนวทางในการประสานงาน

2. ทำหน้าที่ประสานงาน
3. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง
4. เป็นผู้แก้ปัญหา

สุวิทย์ มุกตเมธา (2524) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารต่อชุมชน ดังนี้

1. ต้องตระหนักในความสัมพันธ์ของชุมชน ที่จะต้องสัมพันธ์ใกล้ชิดกับโรงเรียนในฐานะที่ชุมชนเป็นที่ยึดอาศัย เป็นที่ก่อกำเนิด และเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต
2. เป็นบุคคลสำคัญในการที่จะกระตุ้นให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสนใจเอาใจใส่ในการศึกษา ทำความเข้าใจชุมชน และทำชุมชนให้เป็นประโยชน์
3. ต้องทำคนให้ชุมชนยอมรับนับถือในความรู้ความสามารถในการปฏิบัติตนทั้งในด้านคุณธรรม ศีลธรรม วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต
4. ต้องทำคนให้สามารถติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างดี เข้าพบได้สะดวก
5. ต้องเป็นผู้ที่รู้จักบุคลากรในโรงเรียนดี รู้จักใช้บุคลากรเหล่านั้นให้มีประโยชน์ และเป็นผู้นำในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
6. เป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดนโยบาย สนับสนุนครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ต่างๆ ของโรงเรียน ให้ชุมชนให้เป็นประโยชน์ในการศึกษา
7. เป็นผู้กระตือรือร้นในการทำความเข้าใจชุมชน ร่วมมือกับชุมชน
8. มีบทบาทสำคัญยิ่งในการนำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชนและนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน
9. มีบทบาทอย่างสำคัญในการเป็นผู้นำชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงขึ้นในชุมชน โดยวิธีการของการให้การศึกษาในรูปแบบต่างๆ ของชุมชน
10. มีบทบาทและหน้าที่อย่างสำคัญในการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน บุคคลหน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ของชุมชน
11. มีบทบาทอย่างสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

บทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นมีความสำคัญเนื่องจากผู้บริหารเป็นกลไกสำคัญในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นผู้กำหนดรูปแบบ เป็นผู้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และโรงเรียน เป็นผู้ประสานงาน และเป็นผู้กำหนดนโยบายที่จะใช้ชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา

บทบาทของครูในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

ครูเป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนซึ่งโรงเรียนก็เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้นครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมียบทบาทในชุมชน ดังที่ สุวัฒน์ มุกตเมธา (2524) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูต่อชุมชนไว้ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
2. สร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน
3. ทำตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน
4. ร่วมมือกับชุมชนในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของชุมชน
5. นำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชน
6. นำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน
7. ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน
8. ใช้ทรัพยากรต่างๆ ภายในชุมชนให้เป็นประโยชน์แก่การศึกษาของชุมชน
9. ให้การศึกษาแก่ชุมชน
10. ปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนให้สัมพันธ์สอดคล้องกับความเป็นอยู่และความต้องการของชุมชน

บทบาทของครูในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นมีความสำคัญ คือเป็นผู้ให้การศึกษากับชุมชน ต้องรู้จักนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน และนำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชน โดยการใช้ทรัพยากรต่างๆ ในท้องถิ่นมาช่วยจัดการศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สภาพโดยทั่วไปของจังหวัดนครราชสีมา

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ที่ราบสูงโคราช ทางตอนล่างของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สูงกว่าระดับน้ำทะเล ประมาณ 150-300 เมตร ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14 17 ถึง 15 40 เหนือ และเส้นแวงที่ 101 11 ถึง 102 53 ตะวันออก มีเทือกเขาใหญ่และเทือกเขาพนมดงรักทางด้านใต้และทางตะวันตกส่วนบริเวณตอนกลางค่อนข้างไปทางเหนือและตะวันออกเป็นที่ราบลุ่ม อากาศร้อนและแห้งแล้ง มีพื้นที่ประมาณ 20,548.16 ตารางกิโลเมตร หรือ 12,842,800 ไร่ ห่างจากกรุงเทพโดยทางรถยนต์ 255 กิโลเมตร และทางรถไฟ 246 กิโลเมตร มีลำน้ำสำคัญไหลผ่าน 3 สาย คือ ลำน้ำมูล ลำน้ำชี (ปลาช่อน) และลำตะคอง มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่นๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดชัยภูมิและขอนแก่น
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดปราจีนบุรีและนครนายก
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดชัยภูมิ สระบุรี และลพบุรี

การปกครองและประชากร

ทำเนียบส่วนราชการจังหวัดนครราชสีมา (2535) แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 24 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ 279 ตำบล 3,186 หมู่บ้าน สำหรับการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 4 แห่ง (เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 1 แห่ง) สุขาภิบาล 37 แห่ง ประชากรเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2536 มีจำนวน 2,467,366 คน ชาย 1,241,960 คน หญิง 1,225,416 คน จำนวนครอบครัว 434,760 ครอบครัว

มีส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจตั้งอยู่ในเขตพื้นที่นี้ดังนี้

1. ส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง 155 ส่วนราชการ
2. ส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาค 27 ส่วนราชการ
3. หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ 15 หน่วยงาน

การศึกษา

จากทำเนียบส่วนราชการจังหวัดนครราชสีมา (2535) พบว่า มีสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 1,355 แห่ง กรมสามัญศึกษา จำนวน 67 แห่ง กรมฝึกหัดครู จำนวน 1 แห่ง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 1 แห่ง กรมอาชีวศึกษา จำนวน 3 แห่ง เทศบาล จำนวน 10 แห่ง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 61 แห่ง ทบวงมหาวิทยาลัย จำนวน 1 แห่ง กรมการศาสนา จำนวน 12 แห่ง นอกจากนี้ยังมีสถานศึกษาที่เป็นของเอกชนมากมาย ไม่ว่าจะเป็นระดับประถม มัธยม และอุดมศึกษา

ในด้านอัตราการเรียนต่อ ม.1 มีแนวโน้มสูงขึ้น และในปัจจุบันมีนักเรียนต่อ ม.1 จำนวนร้อยละ 70.41 ซึ่งสูงกว่าปีที่ผ่านมาถึงร้อยละ 19.23 สำหรับการเรียนต่อมัธยม ศึกษาตอนปลายนั้นสูงกว่าร้อยละ 70 ในทุกๆปี สำหรับในปีการศึกษา 2535 มีอัตราการเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 80.00

ความเสมอภาคทางการศึกษา ถ้าพิจารณาสัดส่วนนักเรียนต่อครูจะเห็นว่าโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) มีครู 1 คน ต่อนักเรียน 19 คน ในสถานศึกษา

สังกัดกรมสามัญศึกษามีสัดส่วนครู 1 คนต่อนักเรียน 24 คน ส่วนจำนวนนักเรียนต่อห้อง ที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 30 คนต่อห้อง คือ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

การอุตสาหกรรม

จากทำเนียบส่วนราชการจังหวัดนครราชสีมา (2535) พบว่า ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทยมีการเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรมก้าวหน้าไปอย่างมาก เป็นเสมือนสัญญาณให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศ ที่เจริญก้าวหน้าไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรม ที่สำคัญของประเทศหนึ่งในทวีปเอเชีย เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้จังหวัดนครราชสีมา ได้รับผลจากการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมดังกล่าวอย่างรวดเร็วตามไปด้วย สาเหตุเกิดจากการมีท่าเลที่ตั้ง การคมนาคม การบริการ และสาธารณูปโภคพื้นฐาน ได้เปรียบจังหวัดอื่น ๆ และเป็นประตูของภาคอีสานที่อยู่จุดกึ่งกลางระหว่างกรุงเทพฯ และ EASTERN SEA BOARD ที่สามารถจะติดต่อกับเมืองหลัก ๆ ได้สะดวก

ปัจจุบันมีโรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ จำนวน 7,000 กว่าโรงงาน นอกจากนี้ยังมีเขตอุตสาหกรรมสุรนารี ซึ่งเป็นโรงงานผลิตสินค้าส่งออกต่างประเทศ โดยมีโรงงานตั้งอยู่ประมาณ 40 โรง นอกจากนี้ยังมีเขตอุตสาหกรรมโตกกรวดเกิดขึ้นเพิ่มอีก

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ได้มุ่งกระจายการพัฒนากิจกรรมเศรษฐกิจสู่ภูมิภาคด้านการเกษตรและอุตสาหกรรม จึงทำให้นครราชสีมาเป็นจังหวัดที่เหมาะสม ต่อการเป็นศูนย์กลางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยธุรกิจที่ลงทุนส่วนใหญ่จะเป็นการลงทุนในอุตสาหกรรม ที่มุ่งเน้นเพื่อการส่งออก ทั้งอุตสาหกรรมโลหะและอุตสาหกรรมการเกษตร โดยมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น นอกจากนี้จังหวัดนครราชสีมา ยังได้รับสิทธิพิเศษด้านการส่งเสริมการลงทุน เนื่องจากอยู่ในเขต 3 อีกด้วย

จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมในระยะปี 2531-2534 มีอัตราเฉลี่ยค่อนข้างสูง โดยเฉพาะปี 2531/2532 มีจำนวนการลงทุนโรงงานอุตสาหกรรมสูงมาก จึงเรียกได้ว่าเป็นปีทองของจังหวัด เพราะเป็นปีที่ทำให้จังหวัดนครราชสีมาเปิดตัวรับนักลงทุนจากต่างประเทศ เช่น ญี่ปุ่น ไต้หวัน เข้ามาร่วมลงทุนในจังหวัด แม้ว่าในปีต่อมา จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง แต่จำนวนเงินลงทุนก็ยังเพิ่มในอัตราสูง เนื่องจากเป็นโรงงานประเภทขนาดกลาง ขนาดใหญ่ที่ใช้เครื่องจักร และเทคโนโลยีขั้นสูง และสามารถเป็นตัวบ่งชี้ถึงลู่ทางการลงทุนที่จะมีการขยายตัวต่อไปในอนาคตได้ เช่น การประกอบตัวถังรถยนต์ ผลิตเฟืองโลหะ และเพลาลูกเบี้ยวสำหรับเครื่องยนต์ ผลิตเครื่องเล่นวีดีโอเทป และชุดเครื่องรับโทรทัศน์ ผลิตเกลือ ผลิตของเล่น ของชำร่วย และตุ๊กตาพลาสติก เป็นต้น

พาณิชย์กรรม

จากทำเนียบส่วนราชการจังหวัดนครราชสีมา (2535) พบว่า จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดศูนย์กลางของการลงทุน จังหวัดหนึ่งของภาคอีสาน หากพิจารณาจากสถิติการจดทะเบียนการลงทุนในธุรกิจของภาคเอกชน จะเห็นได้ว่ามีลักษณะการขยายตัวเพิ่มขึ้นทุกปี โดยมีอัตราการเพิ่มขึ้นทั้งจำนวนผู้ลงทุนและจำนวนเงินลงทุน ดังจะเห็นได้จากสถิติการจดทะเบียนลงทุนในรอบปี 2533 ประเภทบริษัทจำกัด มีผู้ลงทุนจดทะเบียนตั้งบริษัท 110 ราย เงินลงทุนจดทะเบียน 805 ล้านบาท ในขณะที่ประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด มีผู้จดทะเบียนลงทุนจดทะเบียนตั้งห้าง 129 ราย เงินทุนจดทะเบียน 144.25 บาท เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2532 ปรากฏว่า ประเภทบริษัทจำกัด จำนวนผู้จดทะเบียนและเงินลงทุนจดทะเบียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 37.5 และ 71.7 ตามลำดับ และประเภทห้างหุ้นส่วนจำกัด จำนวนผู้จดทะเบียนและเงินลงทุนจดทะเบียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 26.5 และ 16.2 ตามลำดับ

เกษตรกรรม

จากทำเนียบส่วนราชการจังหวัดนครราชสีมา (2535) พบว่า มีพื้นที่การเกษตรประมาณ 8,636,105 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 87.43 ของพื้นที่ทั้งหมด มีครัวเรือนเกษตรกร 314,302 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 64.31 ของครัวเรือนทั้งหมด ถือได้ว่าการเกษตรเป็นอาชีพหลักของชาวจังหวัดนครราชสีมา พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

การท่องเที่ยว

จากทำเนียบส่วนราชการจังหวัดนครราชสีมา (2535) พบว่า จังหวัดนครราชสีมามีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญมากมาย เช่น โบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ได้แก่ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี ประตุมงคล ศาลเจ้าพ่อช้างเผือก วัดศาลาลอย พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ปราสาทหินวัดพนมวัน ปราสาทหินพิมาย ค่านเกวียน ปรากฏบ้านกู่ ปราสาทหินนางรำ กุ่มสัมฤทธิ์ เป็นต้น สำหรับที่พักผ่อนหย่อนใจ ได้แก่ วนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ น้ำตกวะภูแก้ว อ่างเก็บน้ำลำตะคอง ชัยประคู้ อ่างเก็บน้ำลำพระเพลิง เป็นต้น

โครงการพัฒนาที่สำคัญของจังหวัดนครราชสีมา

1. การสร้างอนุสรณ์สถานวีรกรรมท้าวสุรนารี
2. งานแสดงเกษตรและอุตสาหกรรม หรืองานเว็ลด์เทค'94 ปลายปี 2538
3. สนามบินพาณิชย์ ซึ่งเป็นสนามบินที่สมบูรณ์ ปลายปี 2539

4. การจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมจังหวัดนครราชสีมา
5. การจัดตั้งธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาอีสานใต้
6. โครงการก่อสร้างทางเลียบเมืองสายจอหอ - สามแยกปักธงชัย
7. รถไฟเลนคู่จากสระบุรี - นครราชสีมา ในปี 2540

จุดเด่นของจังหวัด

จากทำเนียบส่วนราชการจังหวัดนครราชสีมา (2535) พบว่า จังหวัดนครราชสีมามีจุดเด่น ดังนี้

1. เป็นศูนย์กลางทางการขนส่ง การคมนาคม จากกรุงเทพฯ ไปยังภาคอีสานและอินโดจีน สามารถเชื่อมชายฝั่งทะเลตะวันออก ตลอดจนภาคเหนือได้ตลอดโดยไม่ต้องผ่านกรุงเทพฯ
2. มีความพร้อมในด้านสาธารณูปโภคสูง ทั้งในพื้นที่ทั่วไปและเขตอุตสาหกรรม
3. มีพื้นที่เพื่อการลงทุนมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ และมีเขตอุตสาหกรรมซึ่งดำเนินการโดย

เอกชน 2 เขต

4. มีพื้นที่เหมาะสมสำหรับการตั้งโรงงานอุตสาหกรรม มากกว่าภูมิภาคอื่น เช่น มีพื้นที่ดินแข็ง ที่สามารถสร้างอาคารโดยไม่ต้องใช้รากฐาน ได้อย่างมั่นคง อากาศมีความชื้นน้อย และไกลจากไอเค็มทะเล ทำให้เหมาะกับการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมทางวิศวกรรม

5. มีแร่ธาตุและทรัพยากรทางธรรมชาติ ตลอดจนผลิตผลการเกษตรที่เหลือเพื่อสำหรับ

การแปรรูป

6. สมบูรณ์ด้วยทรัพยากรบุคคลเพื่อการลงทุน
7. มีส่วนสัตว์เปิดที่รวบรวมสัตว์นานาพันธุ์ จากทั่วทุกมุมโลก
8. มีมหาวิทยาลัยที่เน้นทางเทคโนโลยี เพื่อผลิตบุคลากรรองรับการเจริญเติบโตของประเทศ

ประเทศ

9. เป็นศูนย์กลางด้านพาณิชย์กรรม เช่น เป็นที่ตั้งของห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ทั้งชายฝั่งและชายฝั่ง

10. มีความพร้อมทางการบริการ การท่องเที่ยว มีโรงแรมระดับ 8 ดาว 2 แห่ง คือ รอยัลปรีนเซสและสีมาธานี

11. เป็นศูนย์กลางที่ตั้งหน่วยงานราชการระดับภาค เช่น กองทัพบกที่ 2 กองบัญชาการตำรวจภูธร 2 บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรม สำนักงานส่งเสริมการลงทุน ธนาคารแห่งประเทศไทย และอื่น ๆ กว่า 250 หน่วยงาน

การวิจัยเชิงประจักษ์

การวิจัยเชิงประจักษ์ เป็นประเภทของงานวิจัยที่ประยุกต์ทฤษฎีมาอธิบายพฤติกรรมที่เป็นไปหรือเกิดขึ้นจริง การประยุกต์ทฤษฎีที่นำมาใช้นั้นก็อาจจะไม่ต้องพิถีพิถัน และรอบคอบมากเท่ากับการวิจัยเชิงทฤษฎี แม้ว่าจะมีการสร้างแบบจำลองขึ้นเพื่อใช้ทดสอบ แต่แบบจำลองนั้นก็อาจเป็นแบบจำลองเชิงประจักษ์ (empirical model) ซึ่งหาข้อความจากทฤษฎีมาเป็นคำอธิบายเชิงพฤติกรรมเป็นส่วนมาก จะเห็นได้จากตัวอย่าง เช่น การใช้ตัวแปรแทนในการอธิบายพฤติกรรมอย่างหนึ่งแทนตัวแปรแท้จริงในทางทฤษฎี ซึ่งอาจหาค่าไม่ได้ในการเก็บข้อมูลที่พบเสมอ ๆ ก็เช่นการวิเคราะห์ผลของรายได้ (income effect) เมื่อไม่อาจหาข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ที่ถูกต้องแท้จริง ก็ใช้ตัวแปรแทนมาอธิบาย เช่น ตัวแปรจำนวนปีในโรงเรียน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การวิจัยเชิงประจักษ์นั้นโดยทั่วไปแล้วจะต้องใช้ข้อมูลจริง ๆ มาศึกษา เพื่อหาข้อสรุปหรือข้อค้นพบในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ทำการศึกษา ความถูกต้องแน่นอน และความน่าเชื่อถือได้ของผลการวิจัยเชิงประจักษ์นั้น จึงขึ้นอยู่กับชุดของข้อมูลที่นำมาใช้ กล่าวคือ หากข้อมูลมีอคติ (bias) หรือมีข้อบกพร่องในการรวบรวมอยู่มาก ก็ทำให้ผลการวิจัยนั้นขาดความน่าเชื่อถือได้ ยิ่งกว่านั้นการค้นพบผลของการวิจัยหนึ่งที่ใช้ข้อมูลชุดหนึ่ง อาจใช้อธิบายพฤติกรรมในทำนองเดียวกันโดยทั่ว ๆ ไปไม่ได้ หรืออาจให้ผลต่างไปจากการวิจัยเดียวกันที่ใช้ข้อมูลอีกชุดหนึ่งก็ได้ ด้วยเหตุนี้การวิจัยเชิงประจักษ์จึงใช้กับเฉพาะกรณี เฉพาะพื้นที่ เฉพาะเวลา นำข้อมูลเฉพาะนั้นๆมาใช้เท่านั้น และการสรุปผลการวิจัยก็ต้องทำด้วยความระมัดระวังในทางที่จะไม่สร้างเชื่อมั่นสูงเกินไป (over confidence) ด้วย การวิจัยเชิงประจักษ์นี้มีตัวอย่างมากมาย เพราะการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยส่วนใหญ่แล้วก็มักเป็นการวิจัยในรูปแบบนี้ อย่างไรก็ตาม การวิจัยเชิงประจักษ์ก็เหมาะกับประเทศด้อยพัฒนาซึ่งมักจะขาดข้อมูล ขาดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนในประเทศ โดยจะช่วยในการวางแผนนโยบายพื้นฐานในการพัฒนาได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วนิดา เลหาวัฒน์ (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้ประโยชน์จากแหล่งวิชาชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี" ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูส่วนใหญ่ใช้สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติประกอบการสอนเรื่องสิ่งที่มีอยู่รอบตัวเรา ใช้สถานที่ประกอบการสอนเรื่องการทำมาหากิน โดยแนะนำหรือพานักเรียนไปร่วมกิจกรรม และใช้บุคคลประกอบการสอนโดยการแนะนำหรือพานักเรียนไปสัมภาษณ์บุคคลากร ครูไม่ได้ใช้สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติประกอบการสอนเรื่องข่าว เหตุการณ์ และวันสำคัญกับเรื่องการสื่อสารและการคมนาคม ไม่ได้ใช้สถานที่ประกอบการสอนเรื่องจักรวาลและอวกาศ ไม่ได้ใช้บุคคลประกอบการสอนเรื่องพลังงานและสารเคมี และเรื่องประเทศเพื่อนบ้าน 2) ด้านความ

ต้องการและความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้บริหารส่วนใหญ่ต้องการที่จะให้ความช่วยเหลือครูในการใช้แหล่งวิชาชุมชนในทุก ๆ ด้าน และมีความเห็นว่าการใช้แหล่งวิชาชุมชนมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากจะช่วยให้เด็กเรียนเข้าใจสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง

ชานาญ วัฒนะ (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาสภาพการใช้แหล่งทรัพยากรในชุมชนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์" ผลการวิจัยพบว่า

1) โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ได้ใช้ครูวิชาการกลุ่มมากที่สุดในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยใช้ในลักษณะเชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้หรือสาธิตและขอค่าปรึกษาหารือ หรือข้อเสนอแนะตามโอกาสอันควร 2) ครูได้ใช้วัดหรือสถานที่สำคัญทางศาสนา มากที่สุด ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ในลักษณะแนะนำหรือพานักเรียนไปร่วมกิจกรรมของชุมชน และแนะนำหรือพานักเรียนไปสังเกตการณ์การจัดกิจกรรมของชุมชน

รัตนา ตั้งศิริชัยพงษ์ (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบทรัพยากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพการสอน และประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียน ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาในประเทศไทย จำแนกตามขนาด ประเภท และเขตที่ตั้งของโรงเรียน" ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง

อุบล รักษาร่างาน (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1" ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการสรรหาบุคลากร มุ่งปฏิบัติในเรื่องการจัดบุคคลเข้าปฏิบัติงาน โดยให้เกิดความพึงพอใจมากที่สุด ในการจัดจูงใจความสมัครใจเป็นสำคัญ ด้านการทำนุบำรุงและรักษาบุคลากร เน้นการให้ความเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุขของบุคลากรและการอำนวยความสะดวกในการขอรับสวัสดิการที่ทางราชการจัดให้ ด้านการพัฒนาบุคลากรใช้กิจกรรมการอบรม โดยจัดส่งบุคลากรไปเข้ารับการอบรมตามโครงการต่าง ๆ

ประพนธ์ จันทรัตน์ (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2" ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรท้องถิ่นที่โรงเรียนส่วนใหญ่นำมาใช้ในงานวิชาการ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ครู อาจารย์ โรงเรียนอื่น ๆ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่วนใหญ่โรงเรียนนำมาใช้ในลักษณะขอค่าปรึกษาหารือ หรือข้อเสนอแนะ และขอสัมเภาสารทางวิชาการ สถานประกอบการและห้องสมุดส่วนใหญ่โรงเรียนนำมาใช้ในลักษณะมอบหมายงานให้นักเรียนไปศึกษา ค้นคว้าหาข้อความรู้ด้วยตัวเอง ขอสัมเภาสารทางวิชาการ และครูให้ไปร่วม

กิจกรรมต่าง ๆ คิน หิน แร่ และวนอุทยาน ส่วนใหญ่โรงเรียนนำมาใช้ในลักษณะเป็นวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน และการศึกษานอกสถานที่ ส่วนทรัพยากรทางสังคมนั้นส่วนใหญ่โรงเรียนนำมาใช้ในลักษณะให้นักเรียนไปร่วมกิจกรรม และนำข้อมูลมาจัดนิทรรศการ

ทัศนีย์ เบญจศิลารักษ์ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรท้องถิ่นที่โรงเรียนส่วนใหญ่นำมาใช้ในงานวิชาการ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ส่วนใหญ่โรงเรียนนำมาใช้ในลักษณะขอคำปรึกษา หรือข้อเสนอแนะ และเชิญเข้าร่วมเป็นกรรมการวางแผนและพัฒนางานวิชาการ สถานที่ราชการ และสถาบันการศึกษาอื่นส่วนใหญ่ส่วนใหญ่โรงเรียนนำมาใช้ในลักษณะขอพิมพ์เอกสารทางวิชาการ มอบหมายให้นักเรียนไปศึกษา ค้นคว้าด้วยตัวเอง และศึกษาออกสถานที่ คิน หิน แร่ และวนอุทยานส่วนใหญ่โรงเรียนนำมาใช้ในลักษณะเป็นวัสดุประกอบการเรียนการสอน และทัศนศึกษา ส่วนวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรมในวันสำคัญ ส่วนใหญ่โรงเรียนนำมาใช้ในลักษณะมอบหมายให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเองและเป็นผู้สังเกตการณ์

รวีวรรณ อินทรักษา (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "กระบวนการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเขตการศึกษา 1" ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารจัดให้มีการวางแผนครอบคลุมทั้ง 6 งาน โดยผู้บริหารและครูอาจารย์ร่วมกันจัดทำ แผนที่จัดทำมากที่สุด คือ แผนปฏิบัติการประจำปี การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์พิจารณาจากสภาพปัจจุบันและผลการประเมินแผนและโครงการปีที่ผ่านมา การจัดตั้งงบประมาณพิจารณาให้ตามความจำเป็นและเหมาะสม ทุกโรงเรียนเขียนโครงสร้างการบริหารเป็นลายลักษณ์อักษร ผู้บริหารเลือกบุคลากรเข้ารับผิดชอบงานตามความถนัด ความสนใจ ความสามารถและประสบการณ์ ส่งเสริมให้ก้าวหน้าทางวิชาชีพ จัดสวัสดิการดูแลเรื่องความปลอดภัยและทรัพย์สิน ผู้บริหารให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้คำแนะนำก่อนลงมือปฏิบัติงานและให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหา ผู้บริหารประสานงานภายในกับบุคลากรโดยตรง การประสานงานภายนอกผู้บริหารดำเนินการร่วมกับฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงเรียน ผู้บริหารควบคุมการปฏิบัติงาน 3 วิธี คือ ใช้การรายงาน การนิเทศภายใน แก้ไขข้อบกพร่อง และการประเมินผลการปฏิบัติงาน

อังกุล สมคะเนย์ (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้พัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี" ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูวิชาการโรงเรียน ส่วนใหญ่เห็นด้วยและได้นำภูมิปัญญาชาวบ้านเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของท้องถิ่น มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในลักษณะการปรับ

กิจกรรมการเรียนการสอน หรือกิจกรรมเสริม ด้วยวิธีการเชิญเจ้าของภูมิปัญญาชาวบ้านที่เป็นช่างฝีมือหรือช่างเทคนิคชาวบ้านมาช่วยในการพัฒนาหลักสูตร

สมพิศ วงษ์แหยม (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา" ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรท้องถิ่นที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรส่วนใหญ่เป็นทรัพยากรบุคคล และนำมาใช้ในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

เอนก ฮารังซี (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด : การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดพะเยา" ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรท้องถิ่นที่โรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นนำมาใช้ในการงานวิชาการ

- 1) ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ ครูอาจารย์จากสถานศึกษาอื่น และผู้ปกครองนักเรียน ซึ่งนำมาใช้ในลักษณะขอคำปรึกษาและข้อเสนอแนะ เชิญเป็นวิทยากรในการให้ความรู้
- 2) ทรัพยากรวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ วัสดุทัศนูปกรณ์ สถานศึกษาอื่น นำมาใช้ในลักษณะของการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา
- 3) ทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ หิน แร่ และสัตว์ประเภทต่างๆนำมาใช้ในลักษณะเป็นสื่อการเรียนการสอน
- 4) ทรัพยากรสังคม ได้แก่ วันสำคัญ และวัฒนธรรม ประเพณีนำมาใช้ในลักษณะให้ความรู้ ครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมโดยตรงและจัดนิทรรศการ

ชนศรี กลิ่นมั่ง (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ปัญหาการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์" ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาสำคัญต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานการเงินและบัญชีของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีดังนี้ 1) มีปัญหาด้านการเบิกเงิน คือ 1.1) ปัญหาเกี่ยวกับสำนักงานการประถมศึกษาเบิกเงินให้กับทางโรงเรียนล่าช้า 1.2) การรอกทราบการในใบเบิกเงินต่าง ๆ ไม่ถูกต้องสมบูรณ์ 2) ปัญหาด้านการรับเงิน คือ 2.1) การรับเงินจากธนาคารล่าช้าไม่คล่องตัว 2.2) กรรมการรับเงินไม่ครบตามจำนวนที่แต่งตั้งไว้ 3) ปัญหาด้านการจ่ายเงิน คือ 3.1) โรงเรียนไม่จัดทำทะเบียนจ่ายบัตรเงินเดือน 3.2) โรงเรียนไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนการจ่ายเงิน 4) ปัญหาด้านการเก็บรักษาเงิน คือ 4.1) โรงเรียนไม่มีตู้รับรักษา 4.2) การเก็บเงินสดติดตัวไว้กับเจ้าหน้าที่การเงินของโรงเรียนและไม่มีการบันทึกเพื่อการเก็บรักษา 5) ปัญหาด้านการนำส่งเงิน คือ เจ้าหน้าที่การเงินไม่เข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติเกี่ยวกับการนำส่งเงินคืนคลัง และไม่มีการจัดทำใบนำส่งเงิน 6) ปัญหาด้านการทำหลักฐาน เอกสาร เกี่ยวกับการเงินและบัญชี คือ 6.1) การลงรายการในสมุดเงินสดและทะเบียนต่าง ๆ ไม่เป็นปัจจุบัน และมีการชุลบัดชิตล่าช้า 6.2) มีการปิดบัญชีก่อนเวลา 15.30 น. 6.3) การรับเงินบริจาคไม่ออกใบเสร็จรับเงินและไม่นำลง

บัญชี และทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ 7) ปัญหาด้านการตรวจสอบและการรายงาน คือ 7.1) ผู้ตรวจสอบการเงินและบัญชีไม่ได้ตรวจสอบสม่ำเสมอ 7.2) การจัดทำรายงานไม่ถูกต้องและการจัดส่งรายงานล่าช้า 8) ปัญหาทั่ว ๆ ไป คือ 8.1) ปัญหาไม่สามารถเลือกครูอาจารย์ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเป็นเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี 8.2) ปัญหาผู้ปฏิบัติงานไม่มีเวลา เนื่องจากมีงานด้านการสอนและงานอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบ

สุชาติพงษ์ งามนิล (2538) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นในกลุ่มโรงงานและพื้นฐานอาชีพ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิจิตร" ผลการวิจัยพบว่า 1) โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูนำทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น และทรัพยากรทางสังคมในชุมชน มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น โดยการให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะ และให้บริการด้านวัสดุอุปกรณ์ และสถานที่ 2) ประเภทและลักษณะการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติที่โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่นำมาใช้ ได้แก่ นิชและสัตว์ โดยนำมาเป็นวัสดุที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน หลังจากพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น ทรัพยากรบุคคล ได้แก่บุคลากรภายในโรงเรียน โดยการเชิญมาเป็นผู้ให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะ ทรัพยากรวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และวัด โบสถ์ มัสยิด โดยใช้เป็นสถานที่ในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมของครู ในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น ทรัพยากรทางสังคมในชุมชน ได้แก่ กิจกรรมต่างๆในชุมชน โดยการศึกษาเพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย